

Niekoľko užitočných myšlienok na úvod...

Asi v každej dobe si ľudia mysleli, že ich chápanie sveta je prirodzené a dostatočne správne (čo sa pri spätnom pohľade samozrejme javí ako pomerne úsmevné). A dnes sme vďaka rozsiahlemu vedeckému poznaniu a značnému technologickému pokroku v situácii, keď sme takmer nespochybniteľne presvedčení, že (minimálne) v tých „najvšeobecnejších poznatkoch“ sa predsa mýliť nemôžeme, a naše ďalšie porozumenie života sa bude iba prehĺbovať, rozširovať a spresňovať. No celá záležitosť je omnoho komplikovanejšia... A asi by bola tiež vcelku úsmevná, keby táto „neopodstatnená domýšľavosť“ nespôsobovala vo svete toľko vzájomného nedorozumenia a celkom zbytočných problémov a ľudského utrpenia.

Základná (a úplne prirodzená) „nespol'ahlivosť“ v spoznávaní vesmíru a našej vlastnej existencie je bezpochyby v tom, že akýkoľvek vedecký (sveto)názor alebo teória sú produktom ľudského myslenia. No a súčasná veda evidentne nemá ani najmenšie „kauzálne tušenie“, ako naše myšlienkové procesy reálne fungujú. A to, že my sami sme „(seba)organizačne živými spolutvorcami“ celkového vnímania reality ako takej... Tak to je zatiaľ nemysliteľné.

Čo vo filozofických kontextoch znamená, že bez správneho „poznania poznávania“ sa práve vo fundamentálnej vede (ktorá je výsledkom interpretačne zložitých abstraktných procesov) môžeme principiálne mýliť takmer vo všetkom podstatnom. A keďže všeobecne prijatý koncept redukcionistického materializmu (spolu s evolucionistickou predstavou náhodných mutácií a genetickej predurčenosti) z nás spravil doslova „nesvojprávne mechanizmy“... Tak slobodne mysliaci „nezávislý pozorovateľ“, ktorý by mal kriticky rozhodovať o samotnej objektivite či správnosti poznania, vlastne ani neexistuje.

Čiže takýto je aktuálny stav „vedeckého porozumenia“ základných princípov fungovania (a spoznávania) našej spoločnej ľudskej reality... Lenže je to práve samotná veda, kto sa „intelektuálne zaviazal“ poskytovať nám pravdivé poznatky a spol'ahlivé svetonázorové informácie (na spoločensky rozumné zvládnutie každodenných životných situácií). A preto úplne prvou a nevyhnutnou podmienkou pre skutočný civilizačný pokrok je „revolučné oslobodenie našej slobodnej vôle“. Prirodzene, aj so všetkými „kultúrno-spoločenskými dôsledkami“...

Značne dlhé obdobie mi trvalo, kým som sa dopracoval k tomuto radikálnemu rozhodnutiu. Pretože s prezentáciou „introspektívneho (seba)poznania“ na posvätnej pôde vedeckého objektivizmu to býva extrémne problematické (čo je vlastne, vzhľadom k „zredukovanej metodológii“ súčasnej vedy, pomerne pochopiteľné). No hneď na začiatku musím zdôrazniť, že kniha nie je nejakou (iracionalistickou) „duchovnou prácou“, ale autentickou filozofiou v tom najpôvodnejšom zmysle slova. A s tým najkritickejším prístupom, aký je vôbec možný.

Ak by tento „(seba)vývojový príbeh“ odrážal primárne môj súkromný život a bol predovšetkým osobným vyjadrením subjektívnych zážitkov a životných skúseností... Akékoľvek zverejnenie „vlastných názorov na svet“ by pre mňa nemalo takmer žiadny význam. Ale keďže podstata knihy je konceptuálne postavená na celosvetovom „univerzalistickom odkaze mystických tradícií“... A navyše, pokiaľ je v nej pravdivo zachytené presne to (pre dnešnú dobu) „spoločensky nepostrádateľné“, čo si myslím... A čo som v takej racionálne slobodnej forme nikde inde zatiaľ nenašiel... Potom je vlastne celkom logické sprístupniť toto „živé poznanie“ pre všetkých. Samozrejme, aj s plne vedomým rizikom možného omylu. Pretože ako principiálny zástanca „zdravého skepticizmu“ vždy kriticky pochybujem o definitívnej pravdivosti akéhokoľvek aktuálneho poznania. A toho vlastného predovšetkým. Čiže, aj keď musím teoreticky pripustiť, že by som sa mohol v niečom dôležitom mýliť...

Tak zároveň mám dostatočne jasno v tom, ako myslím a čo (ne)viem. A čo z toho (dokázateľne) vyplýva pre autentické poznanie každodennej ľudskej existencie. A preto je, za súčasného stavu nášho „všeobecného chápania reality“, pomerne opodstatnené tieto vedomosti prezentovať ako (funkčne aj hodnotovo) „najuniverzálnejšiu pravdu o živote ľudstva“. Čo síce môže znieť takmer „mystický nadprirodzene“... Ale v podstate to je, na racionálnom základe kriticky spracovaných skúseností so svetom (a vlastným vedomím), celkom prirodzene vybudované „reálne uchopenie komplexnej ľudskej reality“.

A ak to niekto chce spochybňovať, tak by mal samozrejme predložiť (akékoľvek) priame fakty, ktoré to reálne popierajú. A najmä nejakú dôveryhodnú predstavu fungovania ľudskej mysle... Pretože súčasné myslenie sa v tejto bezpochyby fundamentálnej „metafyzickej záležitosti“ zatiaľ evidentne stráca (pričom pod metafyzikou je rozumné chápať niečo, čo je svojou bytostnou povahou principiálne „za fyzikou“ a čo sa teda v žiadnom prípade nedá „kauzálne zredukovať“ len na úroveň fyzikálnych procesov alebo zákonov).

Zámerom knihy určite nie je predstierať akési „vševéduce poznanie“ (k tomu má ľudstvo až príliš ďaleko). No nie je to ani nejaký „naivný romantizmus“ zúfalo rebelujúci voči intelektuálne zlyhávajúcemu svetu. To, čo túto knihu skutočne charakterizuje a celkom reálne reprezentuje je „kvalitatívne nová úroveň ľudskej inteligencie“. A keďže v racionálnej vede by vždy malo ísť predovšetkým o (užitočné) spoznávanie zmysluplných možností vývoja celej ľudskej spoločnosti... Tak presne v tomto „(seba)organizačnom zmysle“ naša slobodná (r)evolúcia ešte iba začína...

1. Ako som sa (ne)stal buddhom

Zrazu som sa vyskytol v inom svete. Nie neznámom, ale mentálne podstatne odlišnom. Všetko mi pripadalo úžasne prirodzené, no zároveň niečím celkom výnimočné a bytostne nespochybniteľné. Akoby táto zvláštna „neuchopiteľná realita“ bola naším skutočným domovom... Žiaľ, ten príjemný pocit nekonečnej slobody a bezvýhradnej dôvery samotnému životu – ktorý sa v tej chvíli asi ani nedá zmysluplne opísať – bol až priveľmi nestály. Len čo som sa „zhlboka nadýchal čistej existencie“, začala sa pomaly beznádejne vytrácať. Ako súkromný zážitok to bolo úplne presvedčivé a keby som vedel, ako v tomto psychickom rozpoložení zotrvať aj v každodennom svete... Lenže také jednoduché to s naším pozemským bytím predsa nie je. Alebo v skutočnosti áno?

V tej dobe som v podstate nevedel, čo presne hľadám. No automaticky som predpokladal, že „duchovné cesty“ a všetky hodnotovo-morálne zmeny s tým spojené sú len prostriedkom k dosiahnutiu niečoho „tajomného“ (ako je odhalenie inej dimenzie života alebo nadpozemskej pravdy či zdroja poznania). Vôbec mi ani len nenapadlo, že vývoj našej vlastnej mysle by mohol byť cieľom samým osebe.

A až o mnoho rokov neskôr som si definitívne uvedomil, ako ten (ne)náhodný osobný zážitok súvisí s ľudským bytím vo všeobecnosti, s povahou reality samotnej. To, čo som dlhý čas, aj keď nie priamo v tej chvíli, považoval za vrcholný stav (seba)poznania, sa neskôr stalo nepostrádateľným základom k značne hodnotnejšiemu chápaniu sveta a samotného človeka... A nič racionálnejšie som zatiaľ nikde neobjavil.

No žiaľ, súčasný vedecký prístup nedáva ani najmenšiu nádej na spoznanie tejto „autenticky slobodnej úrovne ľudskej inteligencie“... V minulosti som si prirodzene myslel, že veda nám pre našu orientáciu v každodennom živote poskytuje pomerne presný a jednoznačný opis reality. Ved' sama sa postavila do pozície tvorca kritického obrazu sveta – ako praktický nástupca „neužitečnej“ filozofie, ktorá sa úspešne prediskutovala (a rozanalyzovala) až k vlastnej svetonázorovej nepotrebnosti. Lenže mnohí vedci akosi „neprofesionálne zabúdajú“, že veľmi často nepracujú so skutočnou realitou... Ale iba s ich vlastnými názormi, predstavami alebo modelmi, postavenými na dočasných (a ešte stále neobjektívnych) predpokladoch, definíciách, hypotézach a teóriách. A prostredníctvom metodológie, ktorá je tým všetkým nevyhnutne podmienená.

Nuž a hlavnou príčinou aktuálneho (interpretačne zblúdeného) stavu je nesprávne „filozofické pozadie“ celej dnešnej vedy (vrátane základných „zadefinovaní a nastavení“). Pretože aj tento „najvšeobecnejší obraz fungovania nášho bytia“ je zatiaľ iba teoretickou predstavou... A (jedno)značne nedomyslenou.

A tak sa dnes nachádzame v (naivne) materialistickom svete, kde sú všetky naše myšlienky „nejako zázračne“ vytvorené neurobiologickými (či elektrochemickými) procesmi v mozgu... A keďže ich „organizačno-informačné obsahy“ sú nám vraj evolučne alebo „minulosťou“ dané, tak nad vlastným mentálnym dianím nemáme kauzálne priamu a zvrchovanú kontrolu. Lenže ak nejaké „v minulosti vzniknuté mechanizmy“ automaticky určujú celé naše myšlienkové uchopovanie sveta...

V tom prípade by ľudská existencia bola iba „nesvojprávnou fraškou“. A objektivistická veda tou (objektívne) najväčšou. Pretože (akokoľvek) „predurčená myšlienková kauzalita“ nedáva absolútne žiadny priestor pre slobodné rozhodovanie človeka. Z čoho logicky vyplýva, že v takomto „mechanistickom svete“ nemôže existovať žiadny nezávislý pozorovateľ, a teda ani žiadne objektívne stanovisko... Čo je samozrejme priamym popretím samotnej podstaty celého konceptu vedy (zbavenie človeka jeho živej slobodnej vôle je doslova „prvotným hriechom“ vedeckej racionality ako takej).

No v skutočnosti je všetko úplne inak... Naše myšlienkové procesy sa totiž nedajú „kauzálne zredukovať“ na organizačne nižšie úrovne reality a majú svoju vlastnú doménu „informačnej slobody“. A práve preto je nevyhnutné dekonštrukčne vstúpiť až do najhlbších základov poznania sveta, k „(seba)organizačne živej“ povahe vnímania a spolutvorenia každodennej ľudskej reality. My totiž stále nevieme, ako funguje naše vlastné myslenie... A pritom je to jediná (inteligentná) „metodológia“ pre správne pochopenie života. A pre skutočné poznanie ľudských bytostí...

Za týchto okolností nie je jednoduché vysvetliť, k akej „svetonázorovej (meta)perspektíve“ som sa to postupne dostal. A prečo je zrovna toto nejaké „intelektuálne privilegované poznávacie stanovisko“ (v existenciu a najmä „spoločenskú univerzalitu“ ktorého, mimochodom, už takmer nikto vedecky vzdelaný ani neverí). Na začiatku som samozrejme nemohol vedieť, že to zájde až tak ďaleko, ale pri spätnej analýze to nie je až tak nepochopiteľné. Ak si človek určí nejaký zmysluplný cieľ, ktorý sa dá naozaj dosiahnuť (samotná povaha bytia „to poskytuje“), a dlhodobo za tým ide, tak za určitých priaznivých podmienok sa k tomu môže prepracovať. Aj keď tým cieľom je niečo tak rozporuplné a nejasné ako „spoznanie skutočnej pravdy“... Pričom som ani len netušil, že čo to vlastne znamená a kam ma to privedie.

Napriek tomu, že sa nedá presne povedať, čo všetko z dovtedajšieho života malo (relevantný) vplyv na takýto „radikálny odklon“ od bežného spôsobu myslenia, tak začiatočným (a jednoznačne najsilnejším) impulzom pre moje postupné „metafyzické znovuzrodenie“ bol dlhodobý pobyt mimo domova. Veľmi často je potrebné na nejaký čas vystúpiť zo zaužívaných kontextov, známych štruktúr a každodenných stereotypov (teda vlastných psychosociálnych rámcov), aby sme si vôbec uvedomili, že pozemská realita je omnoho pestrejšia a bohatšia, ako sme si to doteraz predstavovali...

Tie takmer dva roky strávené v uvoľnenom austrálskom prostredí boli nezaplatiteľnou „školou života“. Navyše som si tam (najmä posledné mesiace) začal uvedomovať nezávislosť osobného bytia v značne širších kontextoch, čo bolo pre mňa úplne novou skúsenosťou. Z dnešného pohľadu mali tieto pocity slobody veľmi naivné „svetonázorové pozadie“, ale pre môj ďalší intelektuálny vývoj boli užitočným odrazovým mostíkom (veď práve táto „kultúrno-ideologická nezrelosť“ mi neskôr otvorila myseľ doslova dokorán). Konečne som sa cítil sebaisto – a pripravený „s nadhľadom zvládnuť vlastný dospelý život“.

Pred návratom domov bola predo mnou ešte desať-týždňová návšteva ázijského kontinentu. Na jednej strane ma táto pre nás značne exotická časť sveta priamo očarila rôznorodosťou a bohatstvom životných foriem, no zároveň začalo vo mne postupne narastať akési nejasné presvedčenie o „nedoriešenosti pozemskej reality“... Turistický prechod himalájskym masívom bol vždy môj veľký sen, aj samotné cestovanie rôznymi krajinami s odlišnou kultúrou a zvykmi mi prinieslo množstvo pekných zážitkov a poučných skúseností – ale ten trpký pocit z nedostatočnej sociálno-ekonomickej úrovne tunajšieho života už natrvalo zostal v pozadí mojej mysle. A práve tu som sa priamo stretol s „tradičným prostredím lotosového kvetu“...

Nemôžem povedať, že hneď po príchode domov som bol schopný svetonázorovo spracovať všetky tie skúsenosti z predchádzajúceho obdobia a „niekam sa nasmerovať“. Vlastne som vôbec nevedel, čo chcem ďalej robiť. Asi aj preto mi napadlo, že nie je nijaký dôvod prečo a kam sa ponáhľať, a rozhodol som sa, že zopár týždňov si oddýchnem – a považujem o živote. A tak si slobodne premýšľam už niečo cez dvadsať rokov... A práve preto dnes môžem celkom zodpovedne prehlásiť, že viem (seba)tvorivo a skutočne nezávisle myslieť. A vo všeobecnosti značne relevantne.

Celý proces tohto (neplánovane predĺžovaného) „prehodnocovania sveta“ sa odštartoval takmer v duchu národných tradícií – za spoločným stolom pri pive... Skrátka, dobre sa pri ňom rozpráva (často tvorivo a niekedy aj rozumne). A navyše, subkultúrna krčma je vždy dostatočne inšpiratívnym sociálnym prostredím (i keď začiatočná fáza môjho „psychologického prerodu“ bola určite viac dekonštrukčná ako sociálne tvorivá). S niektorými kamarátmi sme dokázali prediskutovať celé hodiny a s prispením desiatok rôznorodých kníh, ktoré som vtedy čítal, sa mi menil okolitý svet doslova nepretržite (veľmi rýchlo som pochopil, že na mnohé veci a javy sa dá pozeráť inými spôsobmi, ako som bol bežne naučený alebo zvyknutý). Takmer každý týždeň som mal nejaký „významný“ nový pohľad alebo postoj k životu (toto „názorovo vysoko nestabilné“ obdobie trvalo možno aj dva roky). Vlastne sa niet čomu čudovať, veď som vstrebával informácie takým „nevyberavým spôsobom“, ako keby každá kniha označovaná za duchovnú literatúru bola svätou pravdou. Nuž čo, niekedy je „mierumilovné zahmlenie každodennosti“ doslova povznášajúce (alebo aspoň inšpiratívne). A občas sa dokonca pohrávam s myšlienkou, že pre nedostatok jasných (a jednoznačných) orientačných bodov pri mojom nezávislom (seba)hľadaní bolo toto „ezoterické“ obdobie nevyhnutné.

Na druhej strane, príčinou týchto nejasností je práve samotná duchovná literatúra (vo všeobecnosti). Keď som sa vtedy celkom otvorene „ponoril do starovekých myšlienok východných učení“, tak sa mi celá záležitosť zdala natoľko vážna, že mi ani len nenapadlo pochybovať o dôveryhodnosti takéhoto (pre našu oblasť alternatívneho) zdroja informácií. Vždy som si totiž myslel, že na určitej úrovni „intelektuálnej závažnosti“ alebo životnej dôležitosti ľudia pracujú iba so skutočne pravdivými a relevantnými faktami (teda aspoň približne). Hlboko som sa mýlil. Bola to skutočne naivita?

Pravdu povediac, túto (nezodpovednú) „celosvetovú tradíciu“ zbierania a odovzdávania neoverených či nedokázaných informácií som vlastne nepochopil dodnes. A zďaleka sa to netýka len fenoménu „duchovného hľadania“... Pretože keď sa mi začalo postupne odkrývať „empirické pozadie“ niektorých zaručených civilizačných poznatkov, tak som z toho zostal „doslova bez slova“...

Avšak aj napriek všetkým „vedomostným nespôľahlivostiam“ (a v určitom zmysle práve preto) mi táto životná etapa dala veľmi veľa dôležitých skúseností. A dokonca aj priamych poznatkov, z ktorých niektoré sa ale stali viditeľné a podstatné až po určitom čase... To množstvo (aj priamo prežívaných) myšlienkových zmien, ktorými som si v tomto období prešiel, mi vytvorilo

autentický základ pre ďalšie spoznávanie mysle pomocou spätných analýz toho, čo sa udialo v mojom živote (a mojej vlastnej hlave). A aj keď určitý „filter na spracovanie informácií“ som mal samozrejme vždy, tak objavením a najmä pochopením kritického myslenia sa jeho kvalita začala rýchle vyvíjať na radikálne novú úroveň. Vlastne som postupne prestal „automaticky veriť“ čomukoľvek duchovnému (a časom aj mnohému vedeckému), s čím nemám osobnú skúsenosť alebo čo nie je (skutočne empiricky) všeobecne dokázané. Ale to si už vyžaduje istý stupeň „interdisciplinárneho (seba)poznania“, aby to neskôr aj začalo prinášať nejaké užitočné vedomosti (a aby sa človek „neutopil v hĺbinách skepticizmu“).

Asi najpodstatnejším (a v nejasných začiatkoch veľmi osviežujúcim) „raným plodom“ môjho skutočne odhodlaného hľadania bola na prvý pohľad obyčajná veta. Žiadna tajuplná formulka, ani magické zaklínadlo, ale čisté „kognitívne osvietenie“ (kontextuálne vhodne nastavenej mysle). Spomínam si, že to bolo ako „zjavenie“, keď som si v jednej útlej knižočke, kúpenej v malej obľúbenej čajovni, v pre mňa vtedy nie celkom zrozumiteľnom texte zrazu prečítal, že „obsah vedomia tvorí vedomie“. Okamžite som mal pocit, že som pochopil podstatu východných filozofií... A dodnes som si istý, že v tejto (samozrejme správne pochopenej) „zázračnej myšlienke“ je obsiahnuté pre ľudstvo všetko psychologicky najdôležitejšie.

Keď sa ma v tom období ľudia pýtali, čo vlastne robím, tak som im zväčša hovoril, že premýšľam o svete a tak trochu sa venujem východným filozofiám. V určitom zmysle to pravda bola, pretože množstvo „ezoterickej literatúry“ viac menej vychádza z týchto zdrojov. Ale aby som bol úprimný, tak o skutočnej filozofii ako takej som vtedy nevedel takmer nič. A keď som si po niekoľkých rokoch začal o nej niečo serióznejšie zisťovať, tak už ma až tak veľmi neoslovila, lebo k týmto „základovým otázkam a problémom“ som si medzitým našiel vlastný kritický prístup. Jedinou výnimkou sa stal buddhizmus ako veľmi kompetentný sprievodca podstatou fungovania ľudskej mysle (navyše je pre svoju „zodpovedne anarchickú“ povahu intelektuálne veľmi príťažlivý a inšpiratívny). A okrem toho som si tou turistickou návštevou niektorých buddhistických krajín k nemu vybudoval určitý osobitý vzťah. Pretože práve to neskôr odštartovalo celé moje duchovné hľadanie... Vlastne len som sa chcel o tejto pre nás relatívne neznámej „kultúre mysle“ niečo bližšie dozvedieť.

Predstaviť buddhizmus (a predovšetkým jeho „filozofický odkaz“) západnému mysleniu je pomerne neľahká misia, pretože má podstatne odlišný a bezpochyby značne premyslenejší prístup k „(inter)subjektívnej realite“ ako my v našom vedecko-materialistickom svete... A to najmä preto, že západná spoločnosť sa dlhodobo vyvíjala v prostredí, ktorého sociokultúrna tradícia predpokladala v pozadí našich životov nejakú „(pred)zadefinovanú substanciu“ – prírodne alebo transcendentne predurčenú podstatu či organizačný poriadok... Asi je potrebné doplniť, že vo filozofii „substancia“ znamená vlastnú alebo nezávislú podstatu vecí a javov (s pevne danými vlastnosťami a organizačnými charakteristikami), vo vede sa tento predpoklad „daností a nevyhnutností“ odzrkadľuje najmä prostredníctvom univerzálnych zákonov.

Nuž a buddhizmus je práve nesubstančnou filozofiou. Teda „ontologicky prehlasuje“, že žiadne organizačné zákony ani žiadna (akokoľvek) bytostne zadefinovaná alebo nevyhnutná forma každodennej kultúrno-spoločenskej reality neexistujú, a všetky psychosociálne javy sú len „neustále sa meniacou sieťou vzájomne závislých či podmienených procesov“ (ako „kauzálne živý organizačný dôsledok“ našich nijako nepredurčených myšlienkových konštrukcií). Treba ale dodať, že pre toto učenie boli a sú dôležité predovšetkým „dáta vedomia“ – pretože vždy ide primárne o naše ľudské bytie (a „prebudenie človeka zo sveta vlastných ilúzií“). A aj z tohto dôvodu je buddhizmus svojím zameraním vlastne viac psychológiou než filozofiou v našom bežnom ponímaní.

Lenže v skutočnosti sú tieto dve poznávacie disciplíny „neoddeliteľnými komplementaritami“ (celkového uchopovania sveta) – sú spolu previazané a vzájomne sa ovplyvňujú... Pretože práve v našej mysli sa skrýva jediná možná „epistemická cesta“ ku komplexnému, a teda pravdivému poznaniu ľudských bytostí a povahy reality ako takej (celé dejiny poznania sú predovšetkým procesom živého spoznávania „inteligencie samej zo seba“). Je síce pravda, že na vlastné myslenie zameraná „introspekcia“ môže byť aj subjektivisticky nespoľahlivá a omylná (táto „metakognitívna metóda“ si vyžaduje určitú úroveň sebapoznania a má vlastné kritické prístupy)... Ale dnešná veda svojimi „objektívnymi mentálnymi mechanizmami“ (informačne zakódovanými v génoch a ponorenými do neznámych prúdov nevedomia) mnoho svetla do problematiky nášho tvorivého myslenia evidentne nevniesla.

Samotným účelom buddhistického učenia je „definitívne vyslobodenie ľudských bytostí zo sansáry“ – sveta (zbytočnej) nespokojnosti, strasti či utrpenia, ktoré sú zapríčinené nepoznaním skutočnej povahy života a fungovania našej mysle. Tým, že žijeme v takejto hľbokej „nevedomosti o svojej vlastnej prirodzenosti“, myslenie nie je schopné vnímať a vyhodnocovať okolitú realitu správnym spôsobom. Celý život si vytvárame postoje a názory na svet a jeho dianie (aj na samých seba) a naivne sme presvedčení o pravdivosti práve našich vlastných pohľadov alebo interpretácií. Lenže všetko je značne inak... A tak ľudstvo žije v neustálom chaose nedorozumení a omylov, kvôli ktorým nevieme nájsť „spoločnú reč“ (čiže vzájomne zdieľanú realitu). Pretože kto má vlastne pravdu?

Prirodzeným riešením (a skutočnou realitou) je práve „nesubstančné bytie“. Jedine takýto „kauzálne otvorený“ charakter ľudskej existencie nám poskytuje autentickú slobodu myslenia a umožňuje nirvánu (trvalé „vyvanutie z kolobehu svetonázorových

ilúzií“). Buddhisti túto fundamentálnu povahu nášho života nazývajú „prázdnota“. Čo vôbec neznamená, že ak je človek alebo náš bežný každodenný život „substančne prázdny“ (čiže postráda „pevnú vnútornú podstatu“)… Tak (v akomkoľvek zmysle) „neexistuje“ alebo je „nedôležitý“. Ale poukazuje to na základné konceptuálne poznanie, že vo svete všeobecnej podmienenosti (prepojenosti) je úplne všetko „neustále sa meniacim procesom“. Takáto „nezadefinovaná existencia“ je sama osebe dokonalá, pretože obsahuje nespočetné vývojové potenciality, ktoré v skutočnosti máme k dispozícii pre slobodnú tvorbu zmysluplných foriem každodenného sveta. Z čoho logicky vyplýva, že (životaschopná) nirvána nie je iba nejakým „oslobodzujúcim cieľom“, ale predovšetkým radikálne novým začiatkom…

A to dáva úplne nový, revolučný pohľad na celé ľudské dejiny. Teda na jednoznačne nedokončenú (r)evolúciu či mentálny vývoj človeka (a globálnej spoločnosti ako celku). A keďže „ontologická nesubstančnosť“ je (interdisciplinárne) najvšeobecnejším základom nášho bytia… Tak vedecko-kritické spoznanie tejto „prázdnej povahy sveta“ je pre inteligentnú rekonštrukciu súčasnej, v mnohých smeroch intelektuálne zlyhávajúcej a neuspokojivej reality absolútne nevyhnutné. Pretože (skutočná) pravda nielen oslobodzuje, ale najmä „epistemicky pravdivo (spolu)tvorí“.

V podstate všetky náboženstvá, religiózne systémy a zmysluplné filozofie vznikali v dôsledku nejakej osobnej (ale zväčša sociokultúrne podmienenej) skúsenosti s týmto „univerzálne spoločným základom bytia“. Lenže „svetonázorová neschopnosť“ dôveryhodne vyhodnotiť obsah a relevanciu mystických zážitkov (a vízií alebo zjavení) v celom spektre ich rôznorodosti zapríčinila, že stále neexistuje jednoznačné alebo dostatočne zrozumiteľné vysvetlenie „o čo tu vlastne ide“. Navyše, neochota súčasnej materialistickej vedy seriózne sa zaoberať týmito „(seba)transformačnými skúsenosťami“ je všeobecne známa… A tak ľudstvo dodnes nenašlo celosvetovo jednotnú cestu vzájomného porozumenia a spoločnej pravdy.

Keď sa občas dostanem k problematike mystiky, nemôžem si nespomenúť na ten svoj skutočne neobvyklý zážitok „zjednotenia so svetom“. Niekedy v tom období som si povedal, že by bolo celkom vhodné pospisovať si moje „organizačné názory na slobodný život“… Z viacerých dôvodov, ale (zatiaľ) najmä preto, aby som priateľom mohol podstatne ucelenejšie priblížiť svoj „neštandardný pohľad na svet“, ktorý som im nedokázal vysvetliť v priebehu bežných rozhovorov (a zrovna málo ich nebolo). A tak som na niečo vyše týždňa odišiel na chalupu, kde bol potrebný klúd. Prvé dni som sa tam len tak ponevieraľ, niečo malé porobil v záhrade a „(ne)snažil som si upokojiť myšlienky“…

A zrazu sa to stalo. Lepšie povedané, postupne som do toho „prirodzene vplynul“. Akoby som sa vyskytol v celkom jedinečnom prostredí, úplne mimo „zaužívaný civilizačný kontext“ – ako vedome (spolu)tvorivá súčasť síce nevysvetliteľne záhadnej, ale dokonale zmysluplnej a dôveryhodnej existencie… Asi najviac ma však prekvapila vlastná „bytostná nezadefinovanosť“, keď sa moja každodenná myseľ nenápadne premenila na akési „nadosobné myslenie“ (no vôbec som nepociťoval stratu svojej individuálnosti, práve naopak). Pričom som mal pomerne nejasný, ale celkom presvedčivý dojem, že takáto „racionálna bezhraničnosť“ by mohla byť základnou mentálnou charakteristikou ktorejkoľvek ľudskej bytosti… A tak som prostredníctvom tohto „mystický zadaptovaného myslenia“ v sebe objavil našu slobodne transformovateľnú prirodzenosť. Lenže to (a predovšetkým filozofické dôsledky toho všetkého) som dostatočne pochopil až omnoho neskôr.

Aby som bol úprimný, v tej chvíli mi vôbec nenapadlo, že by toto mal byť mojím spôsobom vrcholný zážitok môjho „duchovného (seba)hľadania“. Skrátka, na nejakú dôležitú mystickú skúsenosť to bolo „až príliš z tohto sveta“… Na druhej strane som si hovoril, že aj keby som už nič „duchovne hodnotnejšie“ nenašiel, tak tento existenciálny nadhľad a pocit slobody by mi na spokojný život úplne stačil. Samozrejme, že to zmizlo (keď človek začne riešiť „každodennú civilizáciu“, v mysli sa radikálne zmenia kontexty).

Ale po mnohých rokoch sa mi tento zážitok „postupne zjavil v celej svojej explanačnej komplexnosti“… Ako definitívne porozumenie „živej (auto)konštrukčnej spoluúčasti“ ľudskej mysle na tvorení (vnímania) reality. Čoho prirodzeným dôsledkom bolo postupné vybudovanie bezvýhradnej dôvery v našu vlastnú kritickú inteligenciu ako „jediný spoľahlivý zdroj poznania“… A to najmä vďaka „neuchopiteľnej rôznorodosti“ mystických skúseností.

Mystická cesta (zmenené stavy vedomia vo všeobecnosti) bola vždy súčasťou duchovno-náboženských tradícií a je to vlastne „najautentickejšia forma hľadania pravdy“. A aj keď z minulosti zozbierané záznamy nám o týchto zážitkoch poskytujú (až) veľmi pestrý materiál na štúdium, v podstate existujú iba dva základné (a úplne odlišné) druhy mysticismu alebo introspektívnych zážitkov…

V prvom prípade sa človek „oddáva neriadeným duchovným fenoménom“ a skúsenosť môže vyvrcholiť v zjednocujúcom extatickom vytržení. No keďže pri týchto skúsenostiach (s akýmkoľvek obsahom) je v podstate nemožné určiť ich „ontologický status“… A teda či to nie sú len halucinačno-bludné projekcie vlastného (ne)vedomia (realitu môže potvrdiť alebo vyvrátiť iba „intersubjektívne reálna“ kauzalita)… Tak je prirodzene otázne, ako sa na tieto „vizionárske zážitky“ vedecko-kriticky pozeráť (pretože pre ľudstvo sú životne dôležité predovšetkým informácie o reálnom fungovaní sveta, čiže tie, z ktorých sa dá racionálne vyťažiť niečo „organizačne hodnotné“ pre náš každodenný spoločenský život). V druhom prípade meditujúci cielene

upokojuje a neskôr až zastavuje myslenie a emócie (mysel' je pri plnom vedomí, ale aktívne sú len zmyslové vnemy). Alebo pokračuje až k odstaveniu zmyslov a úplnému subjekt-objektovému zjednoteniu (v maximálnej enstáze je myseľ „informačne vypnutá“, ale vedomá si samej seba).

Medzi enstázou a extázou sa nachádza množstvo každodenných, ale aj „nekonvenčných“ stavov vnímania sveta. A aj keď s niektorými „alternovanými skúsenosťami“ sa človek v bežnom živote nestretáva (alebo o nich často ani nevie)... Tak všetky tieto zážitky sú celkom prirodzenou súčasťou fungovania alebo povahy našej mysle. Nuž a spomedzi nich vyniká jedna exkluzívna psychická skúsenosť, ktorej sa všeobecne hovorí „zjednotenie so základom bytia“ (nezriedka sa nazýva aj extrovertívnym alebo prírodným mysticismom). A práve tu začínajú (a z nedostatočného pochopenia aj vývojovo končia) mnohé dejinné príbehy oslobodenia, pravdy, spásy...

Tento multikultúrne najrozšírenejší religiózny zážitok (celistvosti a jednoty) je popisovaný ako „dôverné splynutie“ s prírodným prostredím a ľudstvom alebo dokonca s celým vesmírom či bohom (dojem zrušenia individuálnych hraníc, niekedy pociťovaný aj ako expanzia vedomia, je prechodnou udalosťou „kontextuálnej zmeny“ obsahu mysle, kedy sú bežné záležitosti života znevýznamnené, pričom ich nahradia bezprostredne bytostné alebo „duchovne abstraktné“ myšlienky). Človek sa cíti autentickou súčasťou (večnej) „existencie ako takej“ a intuitívne chápe akúsi zmysluplnú prepojenosť všetkého navzájom (špecifický obsah alebo interpretačné tendencie sú vždy ovplyvnené aktuálnym „svetonázorovým pozadím mysle“)... Pričom dôsledkom tohto hlbokého precitnutia často býva bezpodmienečná úcta k celému stvoreniu, nezriedka nasledovaná významnou zmenou charakteru „(nad)pozemsky osvieteného“ jednotlivca.

No pre kritické porozumenie týchto zážitkov je neurčitý „mystický jazyk“ neprekonateľným problémom. Navyše je často (a niekedy úplne očividne) zaťažený sociokultúrnym prostredím, v ktorom daný jedinec žije a premýšľa (každý náboženský alebo religiózny systém si do tohto „bytostného základu reality“ dogmaticky projektuje svoje vlastné duchovné formy a ideály). A z týchto „pluralistických dôvodov“ pretrváva medzi súčasnými mysliteľmi dodnes nevyriešený spor, že či nejaká mystická skúsenosť vôbec môže byť „svetonázorovo nepodmienená“ (a univerzálna pre všetky ľudské bytosti).

Aj keď sa buddhizmus vyznačuje pomerne rozsiahlou filozofickou literatúrou, priamo v jeho základoch sa nachádza meditačný zážitok „čistého vedomia“. Vlastne by sa dalo povedať, že z tejto „zvláštnej mentálnej udalosti“ vychádza úplne celé učenie. No napriek tomu sa okolo nej vznáša akýsi tajomný oblak „epistemologickej mystifikácie“, v ktorej pramení množstvo zbytočných nedorozumení a psychologického nepochopenia. Predovšetkým treba povedať, že táto alternovaná forma bytia alebo zmenený stav vedomia neprináša žiadne priame poznanie.

Na vysvetlenie je potrebné začať s tým, že stav „čistého vedomia“ je (extrémnym) dôsledkom mentálne redukčného cvičenia, kedy meditujúci úplne zastaví akékoľvek myšlienkové konštruovanie, a jedinou aktivitou mysle zostane bezprostredné zmyslové vnímanie (v niektorých religióznych učeniach alebo tradíciách sa v redukcii pokračuje až k „odstaveniu zmyslov“). Informačne prístupné sú teda iba autentické zmyslové dáta a človek sa dočasne nachádza v (pasívnej) „radikálnej prítomnosti“. Odstránením všetkých „významov“ (vlastností, vzťahov a súvislostí) pre neho momentálne existujú len „čisté veci a javy“ – iba neosobný prúd neanalyzovateľných „bezúčelovo-bezcieľnych procesov“.

A práve tu je „bod zlomu“ v (ne)pochopení základov buddhistického učenia (a samotnej „filozofickej príčiny“ jeho vzniku). V podstate ide o to, že takýto myšlienkovy pasívny stav, v ktorom je akékoľvek konceptuálne spracovanie informácií nemožné, nebudeme schopní vyhodnotiť ani spätne... Skrátka, nebolo by čo analyzovať (pretože žiadne „zázračné nahliadanie pravdy“ neexistuje). V skutočnosti toto „čisté vedomie“ znamená iba toľko, že sme schopní dočasne pozastaviť určité mentálne funkcie. Nič viac. A bežný život ide ďalej tak, ako sme ho poznali doteraz. Žiadne prečistené poznanie, žiadna rekonštrukcia sveta, žiadne oslobodenie. No pre vznik (a najmä vývoj) buddhizmu nebolo ani tak dôležité „nemyslenie“, ako skôr „prázdne myslenie“.

Aj keď (pasívna) „prázdnota bez myšlienok“ nič podstatné neodhaľuje a sama osebe nemá žiadny poznávací význam, je veľmi účinnou meditačnou pomôckou k (ne)mystickému dosiahnutiu „aktívnej prázdnoty“ (konštrukčne životaschopného myslenia bez každodenných sociokultúrnych vzťahov a súvislostí). A práve toto „civilizačne vyprázdnené“ myšlienkové uchopovanie sveta bolo v skutočnosti autentickým zdrojom celej buddhistickej filozofie...

Keď človek po určitom čase meditačne strávenom v (pasívnom) „koncentrovanom zastavení“ opäť prebúdzajúce svoje tvorivé myslenie, tak určitú dobu trvá, kým sa dostane do bežných každodenných kontextov. A vtedy (určite nie zákonite) môže dočasne zažívať túto „aktívne prázdnu formu“ svojej vlastnej individuality (alebo vlastného vnímania okolitého sveta). Samozrejme, môžeme do toho priamo vplynúť aj pri „zastavovaní“ myslenia. Alebo dokonca náhodne (často iba na chvíľu) v bdelo zrelaxovanom alebo kontextuálne vhodne prečistenom mentálnom nastavení. No pre väčšinu ľudí to býva príliš veľký „filozofický skok“ z ich štandardných stavov mysle a zaužívaného poznania. A tak veľmi často nie sú schopní vôbec porozumieť tomu, čo práve zažili... Ale (seba)dezinterpretácia zďaleka nie je problémom iba „náhodne osvieteného“ človeka.

Tento „ideologicky nepoškvrnený“ mentálny stav sa vyznačuje vysokou mierou nezainteresovanosti na bežných procesoch každodenného osobného aj spoločenského života (pričom myseľ je plne funkčná a bdelo pripravená kedykoľvek „vstúpiť do civilizácie“). A preto si môžeme pripadať ako (všeobecný) pozorovateľ akejsi „nadčasovo univerzálnej reality“... No nie je to transcendentne nadradená, pozemský život akokoľvek presahujúca realita (a už vôbec nie je zdrojom nejakého absolútneho poznania). Je to iba kontextuálne podmienený stav mysle, jedna z „nekonečna“ myšlienkových formácií nášho prirodzene prispôsobivého vedomia. Pričom takéto „bytosťne základné nastavenie“ vlastne ani nie je (samo osebe) pre náš bežný spoločenský život „bezprostredne užitočné“...

Ale analytické rozpoznanie „prázdnej formy“ ako psychologicky všeobecného základu našej „(seba)organizačne živej spoluúčasti“ na myšlienkovom vytváraní (aktívnom konceptuálnom vnímaní) „vonkajšej reality“ je doslova filozofickým zjavením pravdy o „prázdnej povahe“ (nezadefinovanosti) ľudského bytia.

To znamená, že každodenná kultúrno-spoločenská realita je „kauzálna skonštruovaná“ priamo a len naším abstraktne tvorivým myslením (pričom individuálna forma tohto nami samými vytváraného „nadmyslového sveta“ sa každému človeku flexibilne javí podľa toho, aký je aktuálny obsah jeho vlastnej, ničím nepredurčenej mysle). Z čoho prirodzene vyplýva, že žiadne psychosociálne procesy nie sú (akokoľvek) substančne zadefinované či nevyhnutné – sú neustále „revolučne otvorené“...

A presne v týchto filozofických sférach pramení určite najpodstatnejšie ľudské (seba)poznanie – autokonštrukčná transformovateľnosť vedomia. Naša skutočná sloboda bytia. No zatiaľ bez záruky „inteligentnej zodpovednosti“.

2. Brána do sveta vyspelej inteligencie

Bytosťné zázraky sa týkajú v podstate všetkých oblastí nášho každodenného života. Väčšinou ich ľudia hľadajú v náboženskom prostredí, ale okolo seba nájdeme aj celkom prirodzené „(nad)pozemské neuchopiteľnosti“, ktoré vo všeobecnosti vzbudzujú nevyčerpatel'ný údiv zo samotnej existencie. Tie prvé (zväčša vychádzajú zo subjektívnej viery v univerzálne dobro a spravodlivosť) sa vždy snažila vyhl'adávať a vysvetľovať teológia, tie druhé (sprevádzajú vedeckú vieru v objektívnu spoznatel'nosť bytia) vznikajú priamo v procese objavovania krásy a funkčnej usporiadanosti vesmíru vo všetkých jeho javových formách... A takisto aj z uvedomenia si našej (ne)obyčajnej schopnosti spoznávať (samých seba aj spoločný svet).

A úplne všetkým s najhlbším záujmom prechádzala filozofia – a snažila sa tak komplexne postihnúť a všeobecne vyjadriť rôznorodé stránky života... A tým vytvoriť „celistvý obraz ľudského bytia“, ktorý by slúžil na skutočne múdre spravovanie našej existencie. No napriek všetkému tomuto úsiliu ľudstvo neustále intelektuálne zlyháva a pri hľadaní každodenných zázrakov naďalej blúdi v „jaskynných temnotách“ svojej vlastnej nevedomosti.

Ale „večná inteligencia“ – to v čomkoľvek obsiahnuté alebo za hocičím skryté „posvätné mystérium“, čo dáva bytosťný potenciál nespočetným formám všetkých vecí a javov (a predovšetkým samotnú možnosť vôbec byť!) – nás obdarila tvorivým nadaním slobodného kritického myslenia...

A práve „nesubstančná prázdnota“ je (konceptuálne) najzákladnejšia objektívna skutočnosť alebo charakteristika ľudského života, kam sa racionálna myseľ môže kriticky prepracovať... A všetko ostatné sú naše vlastné „psychosociálne konštrukcie“ (viac či menej korešpondujúce s reálnym obsahom existencie). Ale keďže priame spoznanie nášho „nezadefinovaného stavu bytia“ určite nie je „samospasiteľné“ (väčšine mystických zážitkov totiž zúfalo chýbajú akékoľvek „spoločensky relevantné interpretačno-organizačné schopnosti“)... Tak následne je potrebné pochopiť všeobecné príčiny a komplexné svetonázorové dôsledky tohto „výnimočného mentálneho nastavenia“.

No a potom je (nespochybniteľne) rozumné na tomto „základovom (seba)poznaní“ vybudovať zmysluplnú civilizáciu, ktorá bude spĺňať všetky hodnotovo-funkčné kritériá vyspelej inteligencie (poznatie má priamo slúžiť našim najuniverzálnejším spoločným cieľom, inak by sme úplne vedome popreli vlastnú ľudskosť aj samotnú racionalitu ako takú). Najprv teda musíme pochopiť, ako naša ľudská realita „vo všeobecnosti funguje“ (na miestach, kde kritické spoznávanie sveta prechádza od čistých faktov k všeobecným princípom a interpretáciám, tam celá veda nevyhnutne vstupuje na interdisciplinárne špecifické územie „vysoko-abstraktných filozofických koncepcií“).

Začať zmyslovými dátami je určite rozumné. A filozofické spochybnenie ich „konvenčného zdroja“ je navyše aj značne zaujímavou záležitosťou... A určite nie naivnou či intelektuálne bezvýznamnou. Skutočne existujú čisto idealistické učenia alebo svetonázory, ktoré vonkajší hmotný svet popierajú a považujú ho len za ľudskú projekciu alebo ilúziu, z ktorej sa musíme

„prebudiť“ (aby sme pochopili, že náš spoločný svet je prejavom jedinej „kozmickej mysle“, ktorej sme neoddeliteľne spolutvorivou súčasťou). A s týmto poznaním a novým pohľadom na život sa potom „vrátiť späť do civilizácie“ (psychologickým dôsledkom takéhoto presvedčenia je značne menšia pripútanosť k „procesuálnym pomínutelnostiam“ prirodzene nestáleho mentálneho sveta, čím sa zvýši osobná prispôsobivosť vývojovým zmenám každodenného života). A aj keď skutočným (skrytým) zámerom „svetonázorového idealizmu“ by mohol byť práve tento „oslobodzujúci efekt“ (a všetky následné univerzalistické zmeny myslenia v rámci daných filozofií)... Tak existencia „hmoty samej osebe“ sa (veľmi pravdepodobne) dokázať nedá...

Pretože čokoľvek, s čím máme v živote (akúkoľvek) skúsenosť, bolo súčasťou alebo prechádzalo našou myslou – to, čo zažívame ako vonkajší svet (aj s jeho vlastnosťami), sú skutočne vždy naše vlastné myšlienky a vnemy (žiadny človek nedokáže „vystúpiť mimo svojho vedomia“)... No napriek tomu, že tento „(ne)hmotný problém“ je principiálne neriešiteľný, pre poznanie fungovania našej mysle a ani pre náš každodenný život nie je vôbec dôležitý (iba ak by sa fakticky dokázalo, že my sami sme schopní priamo myslením stvoriť bežnú „materialistickú hmotu“).

Súčasná vedecko-materialistická predstava sveta predpokladá v pozadí každodenných sociokultúrnych javov existenciu nejakej „nevyhnutnej štruktúry“, ktorá je riadená univerzálne platnými zákonmi. Lenže čo by vlastne malo byť „kauzálnym nosičom“ týchto daností alebo pravidielností? Všetko „ľudské“ sa vzťahuje k nášmu mysleniu... Takže neurónové siete? Ale čo vlastne prenášajú? Samostatné slová, jednotlivé obrazy, celé myšlienky či dokonca konceptuálne reprezentácie reality? A aký vnútorný mechanizmus (vzhľadom k neustálym kontextuálnym premenám vonkajšieho sveta) dokáže tento „kognitívny prúd informácií“ syntetizovať do stavu komplexného situačného pochopenia a z toho vyplývajúcej aktuálne zmysluplnej reakcie? Nejaký (geneticky) predurčený alebo naprogramovaný „blackbox“ mechanicky operujúci v biologických procesoch nevedomia?!

Keďže ľudská myseľ v skutočnosti funguje podstatne inak, na kritické spoznávanie reality potrebujeme úplne nový prístup (veda sa totiž stratila hneď pri prvom „epistemickom kroku“). Predovšetkým, príjmom zmyslových vnemov končí náš priamy alebo objektívne bezprostredný kontakt s vonkajším svetom. A presne tam, kde začína myslenie, tam sa „interpretačne stráca“ naša spoločná realita... To znamená, že ľudia vnímajú svet rovnako iba v (bezmyšlienkovej) „zmyslovej prítomnosti“.

A všetko ostatné je abstraktne tvorivou prácou „nadmyslového“ intelektu, ktorého živé spracovanie informácií nepodlieha žiadnej „nevyhnutnej (pred)určenosti“. No materialistická veda túto našu (seba)tvorivú „metafyzickú slobodu“ zatiaľ neprofesionálne prehliada... A z prirodzenej intelektuálnej nezávislosti človeka sa tak stalo doslova „civilizačné prekliatie“ – beznádejná neschopnosť nájsť spoločný obraz sveta a vzájomné porozumenie.

Základný konvenčný postoj kognitívnej vedy asi ani nemôže byť iný, keďže sama (viac-menej) dobrovoľne prijala „filozofické pozadie“ úspešne napredujúceho „tvrdého jadra vedy“. A tým je mechanistická predstava „materialistického redukcionizmu“, z ktorého (najmä podľa predstáv fyzikov) vyplýva, že v konečnom dôsledku všetko môžeme „kauzálne vysvetliť“ na úrovni fyziky. Všeobecnejšie povedané, každá vyššia úroveň organizovanosti je mechanicky zapríčinená procesmi na nižšom stupni reality...

No a keď sa k tomu pridá silný vplyv súčasnej evolučnej teórie a (teoreticky) čoraz prepracovanejšej neurovedy či genetiky... Tak „profesionálne zničenie“ našej myšlienkovej slobody, a tým aj samotnej ľudskej dôstojnosti, je „kultúrno-spoločensky dokonané“ (veda sa takto sama stala najväčšou prekážkou reálneho poznania človeka a jeho „kauzálneho miesta vo vesmíre“). Čo už by takéto „zautomatizované bytosti“ mohli s komplexne zlyhávajúcim svetom spraviť? Za všetko predsa môžu tie „zakódované informácie“... Lenže neprávom obvinené gény nemajú s našou svetonázorovou (ne)svojprávnosťou absolútne nič spoločné (žiadna vedecká teória by určite nemala „interpretačne prekračovať svoje vlastné vedomosti alebo schopnosti“).

Problém vzájomnej závislosti alebo podmieňovania mozgu a mysle je stále nevyriešenou otázkou kognitívnych vied. A v kontexte súčasných, celkom nesprávnych „filozofických základov“ dokonca neriešiteľný (čím sa vedecká racionalita uzavrela do vlastnej „intelektuálnej klietky“). V podstate nie je žiadnym tajomstvom, že zatiaľ nikto nikdy neprečítal priamo v nejakom gène či neuróne aspoň jediné slovo, myšlienku alebo čokoľvek psychosociálne relevantné... Nuž a celkom úprimne, dnešná materialistická veda v skutočnosti nemá fakticky žiadnu opodstatnenú predstavu, kde a predovšetkým „kauzálne ako“ v mozgu vznikajú myšlienky. Z čoho logicky vyplýva, že s aktuálnou úrovňou poznania nie je možné (racionálne) zadefinovať ani ľudskú inteligenciu ako takú.

A aj keď radikálnemu fyzikalistickému determinizmu nášho sveta (kde všetky „názory na život“ by boli iba rovnocenne „nevyhnutnými stavmi hmoty“) snád už nikto aspoň trochu zorientovaný v ľudskom myslení ani neverí... Súčasný filozoficko-psychologické pokusy, potrebné k oslobodeniu človeka z redukcionistických reťazí (ne)vedeckého materializmu, sú stále príliš nesmelé (pričom mechanická „kvantová neurčitosť“ našu tvorivú myšlienkovú slobodu vôbec nerieši). Akési zahmlené uznanie obojsmernosti vzájomného podmieňovania v rámci tohto jednotného psychofyzického orgánu síce je „tichým metafyzickým posunom“...

Ale na reálne pochopenie „živého fungovania“ ľudského myslenia je potrebná úplná zmena súčasnej, čoraz zreteľnejšie zlyhávajúcej „mechanistickej paradigmy“. Čo znamená, že (zblúdená) veda sa v prvom rade musí vyliečiť zo svojej „prostoduchej posadnutosti“ objektivitou... Mentálne svojprávni „správcovia poznania“ predsa nemôžu ignorovať samotnú, abstraktne (seba)tvorivú podstatu nášho spoznávania reality (dogmaticky popierať najzákladnejšie funkčné vlastnosti vlastnej mysle je totiž „nevedecky iracionálne“)... Jednoducho povedané, ani neurobiológia, ani biochémia (a fyzikálna úroveň či matematika už vôbec nie) nám o informačnom formovaní, organizačnej povahe alebo svetonázorovej pravdivosti „myšlienok ako takých“ nepovedia nič. Absolútne nič... Pretože akýkoľvek vedecký (sveto)názor či teória sú vždy (a nevyhnutne) „abstraktnou interpretáciou“ prírodných alebo nami vytvorených faktov.

A dokonca neexistuje ani žiadna „osobnostná predurčenosť“ vo fungovaní nášho myslenia, správania alebo konania... A teda žiadne „celoživotné kognitívne predispozície“ (štruktúry, vzorce, algoritmy) na svetonázorovo-hodnotový výber a spracovanie informácií, žiadne charakterové obmedzenia alebo nemenné danosti našej individuality (pričom je celkom prirodzené, že nie je vôbec potrebné vyvracať niečo, čo nikdy nebolo priamo dokázané). Komplexné „nastavenie mozgu“ samozrejme má vplyv na aktuálnu výkonnosť alebo funkčnú mohutnosť „mentálneho poľa“... No neurčuje myšlienkový obsah alebo morálnu kvalitu mysle ako takej (treba si konečne uvedomiť, že skutočnou podstatou „vedy o človeku a spoločnosti“ nie je merateľnosť javov, ale porozumenie ich „kauzálnoinformačného fungovania“).

Preto v kognitívnom výskume najprv musíme (psychologicky) vedieť, ako naše myslenie funguje na úrovni samotného myslenia – konceptuálne spracovanie informácií pri tvorení myšlienok totiž prebieha priamo na myšlienkovej úrovni a podlieha iba organicky živej (nemechanickej) „abstraktnej kauzalite“. A až s týmto autentickým „poznaním poznávania“ môžeme začať objektívne skúmať alebo teoreticky vyhodnocovať fungovanie mozgu a jeho „psychofyzicky záhadné“ interakcie s myslením (pričom pre náš každodenný život nie je až tak veľmi dôležité, či je vedomie vo svojej fundamentálnej podstate nemateriálne, alebo sme zrodení z bytostného potenciálu „progresívne mysliacej hmoty“).

V skutočnosti našou primárnou a existenčne nepostrádateľnou mentálnou charakteristikou je „(seba)organizačne živá prispôsobivosť“ na podmienky neustále sa meniaceho okolitého sveta (mimochodom, dokonalá „revolučná stratégia na inteligentné prežitie“). Čo prirodzene mení samotnú podstatu nášho súčasného chápania (fungovania) ľudskej inteligencie...

Naše zmyslové vnemy samé osebe sprostredkovávajú iba čistú prítomnosť (radikálne „tu a teraz“). Žiadne vzťahy a súvislosti, iba významovo prázdne dianie „priamo vnímaného“ okolia (realita sa nám nikdy neposkytuje „konceptuálne hotová“). A keďže naša ľudská existencia je „neustále sa meniacou sieťou vzájomne sa podmieňujúcich procesov“... Tak na akékoľvek spoznávanie alebo vyhodnocovanie sveta potrebujeme veci a javy každodenného života „tvorivo uchopovať v ich procesuálnom vývoji“ (čo znamená, že my sami si „vnímanie reality“ aktívne tvoríme). Nuž a na to musíme „abstraktne opustiť čistú zmyslovú prítomnosť“ a za pomoci pamäte a plánovania zistiť, že „odkiaľ prichádzame a kam smerujeme“ (v skutočnosti ani minulosť, ani budúcnosť nikde vo vesmíre neexistujú, sú to len „abstraktno-tvorivé projekcie vývoja procesov“ v našich vlastných myšliach).

A práve táto „metafyzická doména tvorivej predstavivosti“ je našou evidentne jedinou kauzálnoinformačnou úrovňou schopnou „racionálne komunikovať s okolím“ (čiže konceptuálne uchopovať a progresívne riešiť aktuálne situačné kontexty). Pretože v dynamickom svete, ktorý podlieha nepretržitej interaktívnej premene (nelineárnemu vývoju procesov), by žiadna „predurčená genetická výbava“ nemohla mať na tieto obsahové aj kvalitatívne zmeny dostatočnú „psychosociálnu adaptabilitu“...

Podstatou fungovania ľudského myslenia je neustále sa meniaci konceptuálny obraz alebo model sveta, ktorý je doslova „živou abstraktnou konštrukciou“ (samozrejme, vrátane celoživotne sa vyvíjajúceho modelu samého seba). Jeho bytostným základom je „(seba)tvorivé pole vedomia“ schopné mentálne uchopovať okolitý aj vlastný vnútorný život (abstraktná schopnosť pomenovania a procesuálneho zachytenia alebo porozumenia vecí a javov našej každodennej existencie). A na to nie je potrebný žiadny vrozený myšlienkový obsah alebo predurčená kognitívna štruktúra... Ani žiadne hotové organizačné mechanizmy.

Toto (v počiatkoch prázdne) „mentálne pole“ si postupne vkladá do svojej pamäte zmyslové dáta a jednoduché súvislosti z každodenného prežívania. Neskôr, ovládnutím reči a jazyka, ktorý sme si na pomenovanie alebo uchopenie sveta sami vymysleli (vrátane štrukturálno-quantitatívneho jazyka matematiky), sa naša mentálna sieť začína prudko informačne rozrastať... A človek sa zrazu stáva súčasťou zložito poprepájanej štruktúry „vecí a javov vonkajšieho sveta“. Nuž a tieto dva na prvý pohľad samostatné svety (vonkajší a vnútorný) vytvárajú v skutočnosti „jednu neoddeliteľnú sieť systemicky závislých procesov“ (ktorú je potrebné inteligentne spravovať).

Práca s procesmi je vlastne našou každodennou činnosťou. Akákoľvek „životná situácia“ (aj s definujúcim okolím) sa skladá z množstva súčasne prebiehajúcich procesov (prírodných, sociálnych, psychických) – z ktorých niektoré na seba priamo pôsobia a vzájomne sa podmieňujú (alebo aspoň kontextuálne spoludotvárajú konkrétny situačný význam či účel). Pričom každý z týchto

procesov má svoj vlastný „procesuálny príbeh“, ktorého vývoj (spolu)tvorilo a ovplyvňovalo množstvo podmienok z okolitého sveta... Čo je zase len „psychosociálno-prírodný komplex podmieňujúcich sa procesov“. A tak ďalej...

Na svet sa preto nemôžeme pozerat' ako na „univerzálnymi zákonmi riadený súbor pevne zadefinovaných vecí a javov“ (nič nemá sebestačnú a nemennú podstatu či „nezávislú existenciu“, všetko je situačne spolutvorené alebo dotvárané okolitým prostredím). My sa musíme vedieť mentálne napojiť na „interdisciplinárne komplexný systém vzájomne sa podmieňujúcich procesov“ (súčasťou ktorého sme aj my sami). A práve týmto „nesubstančným prebudením“ začneme vnímať skutočnú realitu... No a čím viac z tejto neustále sa meniacej „procesuálnej pavučiny“ (abstraktno-kriticky) vidíme, tým presnejšie sme v „reálnom obraze“.

Ľudská inteligencia (vo svojom „uvedomelo zrealizovanom potenciáli“) je mentálnou schopnosťou (seba)tvorivo organizovať zmysluplnú formu nášho spoločného bytia (čo znamená „hodnotovo cielene“ sa adaptovať na aktuálny stav komplexnej reality). No aby sme toho vôbec boli schopní, musíme najprv dostatočne porozumieť meniacemu sa okolitému prostrediu, ktoré spolutvorí náš „kognitívny ekosystém“. A preto nevyhnutným základom skutočne inteligentného myslenia je autentické rozpoznanie akýchkoľvek „situačných kontextov“, v ktorých sa práve nachádzame. A tým vždy je neustále sa vyvíjajúca sieť procesov. Nikdy nevstúpíte do tej istej rieky... V skutočnosti nikdy.

Kognitívna analýza a syntéza (vzájomne sa podmieňujúcich) procesov sú vlastne všetkým, čo naša myseľ k inteligentnému životu potrebuje... Toto procesuálne „rozoberanie a skladanie situačných kontextov“ je celkom prirodzenou súčasťou nášho každodenného myslenia – no zatiaľ je funkčne aj obsahovo nedostatočné (u jednotlivca aj v spoločnosti). Pretože mnohí ľudia si to často ani veľmi neuvedomujú (či dokonca o tom ani netušia)... A v podstate len preto, že sme nesprávnou výchovou naučení a zvyknutí vyhodnocovať život zväčša automaticky (aj s naviazanými emóciami) – na základe „civilizačne predurčeného“ obrazu sveta. Teda všeobecne prijímaného povedomia o realite, ktoré je „kultúrno-spoločensky vymodelované“ pomocou svetonázorových tradícií, stereotypov, predsudkov, dogiem, predstáv, teórií. Všetky takéto automatické „mentálne skratky“ sú akosi zjednodušujúcou šablónou zahaľujúcou „skutočný informačný kontext a význam autentických procesov“ (čiže samotnú realitu ako takú).

A preto, pokiaľ chcete vidieť bytostne pravdivú realitu, je potrebné zabudnúť na akékoľvek pevne určené „ideologické konštrukcie“ (ktoré sú vždy skreslenými a mocensky zámerne zmanipulovanými predstavami o fungovaní ľudskej existencie). A musíte sa naučiť vedome priamo nahliadať do „nesubstančného prúdu neustále sa meniacich javov každodenného života“...

Aj keď spoločnosťou zorganizovaný systém tvorí určitú (nepostrádateľnú) „stabilizačnú kostru“ celkového diania, tak každý človek svojím individuálnym životom prispieva do celkovej súčinnosti všetkých procesov. Keďže túto výslednú „všerealitu“ nie je možné zachytiť v celej jej štrukturálnej a informačnej zložitosti, my si vždy musíme cielene (s určitým zámerom) vybrať jednotlivé procesy, ktoré definujú náš „osobný príbeh“ alebo sú pre nás v danom období nejakým spôsobom relevantné (v závislosti na súčasnom nastavení mysle a nášho života všeobecne). Čím si vytvárame svoju vlastnú „kompozíciu reality“...

A na to potrebujeme mať v mysli zopár „organicky živých metaprogramov“ – abstraktný obraz sveta a (de)konštrukčné stratégie na spracovanie procesov (v nami samými zvolenom hodnotovom rámci určujúcim zmysel alebo účel vlastnej každodennej existencie). Vďaka nim môžeme rozpoznať aktuálne kontexty životných situácií, v ktorých sa nachádzame, a zaujať k nim nejaký špecifický postoj. A potom napláňovať procesy vlastnej aktivity.

Dôležitou súčasťou individuálnych rozhodovacích procesov je forma nášho vzťahu k spoločnosti... Kognitívne najjednoduchšou reakciou (na aktuálny stav sveta) je „pasívne prispôsobenie sa“ okolitým podmienkam. Ak sa človek nechá unášať prúdom udalostí a je ochotný prispôbiť sa čomukoľvek, čo ho na ceste stretne, tak môže prežiť pomerne vyrovnaný a so šťastím dokonca aj šťastný život. Ale len ak sa svojou „výberovou nečinnosťou“ (a vplyvom náhod) nedostane do ťažkých alebo nedôstojných situácií (ktorým by sa premysleným rozhodovaním možno dalo predchádzať alebo vyhnúť). A dôsledky pre samotnú slobodu sú samozrejmé...

Ak sa jednotlivec rozhodne pre „aktívne prispôsobenie sa“ systémovým podmienkam, stáva sa značne relevantným dizajnérom svojho vlastného života. A nezanedbateľným spolutvorcom spoločenskej reality... Navyše, za vhodných okolností môže vytvárať a zavádzať nové kolektívne procesy či aspoň meniť ich obsah alebo charakter. Samozrejme, len v rámci daného kultúrno-ideologického kontextu (čiže „intelektuálne hranice“ riešení sú systémovo určené a obmedzené).

A ešte existuje (celospoločensky) aktívna forma „revolučnej adaptácie“, keď je potrebné progresívne zmeniť samotný psychosociálny rámec systémových procesov... A (vedecko-kriticky) cielene naprojektovať funkčnejšiu alebo zmyslupnejšiu sieť vzťahov a súvislostí, tvoriacu nový obraz každodennej reality. Určite nie (evolučnou) náhodou sa tomu hovorí „slobodne inteligentná organizácia prirodzeného prostredia“.

Myšlienková syntéza nových „riešení života“ nie je žiadny záhadne prebiehajúci prírodný fenomén. Predovšetkým je treba pochopiť, že to nie je len nejaké mechanické zlúčenie či nakombinovanie rôznych informácií, myšlienok alebo skúseností z minulosti (čiže našich už zažitých alebo naučených mentálnych konštrukcií). Ale je to tvorivé naprojektovanie niečoho „kvalitatívne úplne nového“ (funkčne aj obsahovo)...

A to by žiadny „evolučne predurčený mechanizmus“ principiálne nedokázal (reálne fungovanie myšlienkových procesov je totiž založené na „kauzálne živej tvorivosti“ nášho abstraktného myslenia)... Pri syntéze nejakého nového procesu musíme mať v mysli doslova „organicky živú sieť relevantných vzťahov a súvislostí“ z okolitého meniaceho sa sveta – treba analyticky rozumieť priebehu a kontextuálnym interakciám všetkých „zúčastnených procesov“ (analýza nie je len „výskumné rozobratie“ určitého komplexného javu na jednotlivé časti, ale aj následné pochopenie ich funkčnosti, účelu a zmyslu v rámci daného celku). Ďalej si musíme abstraktne naprojektovať celý priebeh a novovzniknuté systémové súvislosti (a dôsledky) tohto procesu, aby sme boli schopní predpovedať alternatívne možnosti jeho vývoja v interakcii s predpokladanou formou budúcej reality. Nuž a tieto cielené „revolučné abstrakcie“ dokáže tvoriť iba kauzálne slobodné ľudské myslenie – s kognitívne živým obrazom sveta, neustále prekračujúcim svoje súčasné nastavenie (vrátane samotných „organických mechanizmov“ spracovania informácií). Inak by sme nikdy nič nové nevymysleli.

Predstava stvorenia (od nás nezávislej) „nebiologickej inteligencie“ je mnohovravným zrkadlom ľudského (seba)poznania. Napriek tomu, že vôbec nevieme ako funguje naše vlastné myslenie (či samotná inteligencia)... Tak do vývoja UI vkladáme takmer celú svoju „nádej na lepšiu budúcnosť“. Mala by nám vraj pomôcť vyriešiť to, čo sami evidentne nezvládame... A tým je racionálna organizácia pozemského života.

Už samotný výber „psychologického jazyka“ je pomerne zvláštnou stratégiou počítačových vied. Ako interdisciplinárna komunikačná pomôcka je to určite zaujímavý nápad. Ale bežní ľudia (a celkom určite aj mnohí odborníci) zjavne nevedia, čo sa za tým v skutočnosti skrýva. A mali by... Predovšetkým, takzvané „myslenie“ strojov nemá nič spoločné s ľudskými mentálnymi procesmi, so skutočným kognitívnym uchopovaním alebo chápaním reality. Pretože robot alebo stroj nerozumie „živému vývoju procesov“ (vzájomne sa podmieňujúcim interakciám rôznych životných kontextov alebo ich komplexným významom) – nemá vytvorený revolučne sa vyvíjajúci „abstraktný obraz sveta“, pomocou ktorého by autenticky vyhodnocoval neustále sa meniace vzťahy vecí a javov každodenného života (a na základe čoho by potom syntetizoval zmysluplné riešenia tejto „nesubstančnej siete vzájomne závislých procesov“).

Z čoho vyplýva, že robotické alebo počítačové mechanizmy (procesory) vlastne nemajú absolútne žiadny „interpretačný prístup“ k ľudskému bytiu (čo znamená, že našej každodennej realite, a teda ani človeku samotnému vôbec nijako nerozumejú). Na to im totiž chýba naša (kauzálne živá) schopnosť „abstraktného spracovania sveta“... A práve táto „cieľavedome tvorivá predstavivosť“ je pre porozumenie, vyhodnotenie alebo riešenie akýchkoľvek „situačných kontextov“ principiálne nepostrádateľná. Pretože ľudské vnímanie reality nie je postavené iba na bezprostredných zmyslových faktoch, ale najmä na „nadmyslových“ konceptuálnych abstrakciách (a je extrémne nepravdepodobné, že by sa toto „živé konceptuálne chápanie“ dalo nahradiť „čímkoľvek mechanickým“).

Pravdu povediac, nie je vôbec vylúčené, že pri dosiahnutí určitej zložitosti mechanickej hmoty (alebo samotného programu) „naskočí iskra vedomia“ – a neživý stroj začne (seba)tvorivo myslieť... Ale takéto predstavy sú skutočne na úrovni čistých špekulácií (ako dôsledok nekritických svetonázorových extrapolácií, a teda evidentne neopodstatnenej viery).

Pre základné „myšlienkové zorientovanie“ je nevyhnutné si uvedomiť, že funkčné uchopovanie ľudského sveta nie je iba nejakým „mechanickým rozpoznávaním“ informácií... Ale doslova „živým porozumením ich významu“. Z čoho v konečnom dôsledku vyplýva, že elektronický mechanizmus (na rozdiel od človeka) vlastne nemá žiadne reálne možnosti alebo organizačné schopnosti (prostriedky) na to, aby pri „učení“ pretvoril svoje „myslenie“ na vývojovo alebo kvalitatívne novú úroveň – čiže „konceptuálne reorganizoval“ (sveto)názorové predpoklady, východiská, hodnoty, priority, zámery, ciele (alebo akékoľvek „kognitívne parametre“) vzhľadom na „živé kontexty nesubstančne premenlivého sveta (a nového poznania)“. Presnejšie povedané, je celkom nemožné, aby nejaké nevedomé mechanizmy vôbec dokázali takúto nepredurčene sa vyvíjajúcu „organickú komplexnosť reality“ akokoľvek informačno-kauzálne spracovať (a teda situačne porozumieť, vyhodnotiť a vyriešiť).

A z týchto (onto)logických alebo principiálnych dôvodov „umelá inteligencia“ nikdy nebude schopná tvorby vlastných (seba)vývojových či adaptačných programov nevyhnutne potrebných na „slobodnú existenciu“ (alebo na akékoľvek od nás nezávislé spoznávanie sveta). Čím v podstate nespĺňa tie najzákladnejšie (funkčné) požiadavky na samotný „status inteligencie“... To prakticky znamená, že vždy bude mať programy od nás a mechanicky robiť to, čo jej do nich (my sami) „organizačne vložíme“ (algoritmy sú naše tvorivé myšlienky „účelovo zdegradované“ na neživú úroveň mechanických príkazov).

Takže, ak nás nejaké (ne)inteligentné automaty „v mene slobody a bezpečnosti“ akokoľvek obmedzia alebo ohrozia, budú to (len) naše programy. A ak nás definitívne zničia, bude to (seba)deštrukčný dôsledok našej vlastnej organizačnej neschopnosti.

Vyzerá to tak, že je to samotné (ideologicky naprogramované) ľudstvo, kto potrebuje dosiahnuť „antropologickú singularitu“ (teda vlastnú „slobodu sebatvorenia“)... A to v extrémne blízkej budúcnosti.

Keďže zmysluplná organizácia života si vyžaduje skutočne uvedomelé porozumenie (procesu) pozemského bytia, je nevyhnutné, aby každý človek dosiahol dostatočne vyspelú „sociálnu úroveň slobodne tvorivého myslenia“. A máme tu problém... A svoj podiel zodpovednosti na tomto stave majú všetky súčasné svetonázory. Pretože mnohé ich predstavy, názory a postoje doslova utlmujú „prirodzenú rozpínavosť“ ľudskej mysle do inteligentnej podstaty slobodnej existencie (čiže priamo obmedzujú mentálny vývoj a „nastavenie reality“ v našom myslení)...

Životný proces „spoločenského sebauvedomovania“ (a teda aj ľudskú prirodzenosť) zďaleka nepochopili ani samotné vedy o človeku a spoločnosti. Všeobecné presvedčenie o tom, že „evolučne sebastredná“ osobnosť predstavuje individualizačne najpokročilejší stupeň rozvoja ľudského vedomia, je čisto ideologickým omylom (starať sa predovšetkým o seba a svojich najbližších síce je celkom prirodzené, ale vôbec to nemusí byť „na úkor alebo bez ohľadu na zvyšok sveta“). Existuje totiž kvalitatívne značne dokonalejšia forma „sebazrealizovanej inteligencie“, ktorá je (na základe správneho poznania) schopná riešiť naše bytie v celoplanetárnych kontextoch – harmonicky, efektívne a zmysluplne (keďže sme „dejinne vstúpili“ do interaktívne poprepájaného globálneho sveta, musíme tomu nevyhnutne prispôbiť aj organizačnú úroveň nášho myslenia).

Osobnostná individualizácia človeka nie je psychický proces, pri ktorom sa má z mysle vytvoriť nejaká subjektivisticky prestimulovaná, predovšetkým (alebo dokonca len) na svoje vlastné záujmy a potreby zameraná „prírodná entita“. Racionálna prispôsobivosť osobnej subjektivity „prírodno-spoločenskej realite“ preto nie je obmedzovaním slobody, podriaďovaním sa alebo potláčaním svojho charakteru... Ale je to vývojová prirodzenosť „svetonázorovo vyzretej“ inteligencie, konštruktívne riešiaca „sociálnu funkčnosť života“ (komplexnejšou organizovanosťou sa vlastná identita jednotlivca nestráca, ale rastie jeho celkový intelekt).

My sme s vonkajším svetom na mnohých úrovniach neustále „interaktívne prepojení“ (a teda aj psychosociálne podmieňovaní). A tak je vysoko racionálne chápať spoločenský systém ako náš „externý biosoftvér“, ktorý by sme si mali (my sami) pre seba spoločne tvoriť a uvedomelo spravovať... Pretože iba sociálne zodpovedné myslenie, založené na všeludsky univerzálnych hodnotách, vytvára trvalo stabilné a následne slobodné prostredie pre zmysluplný život.

A preto plne vedomý „individualizačný rast“ je v skutočnosti (revolučným) prekračovaním vlastnej obmedzenej perspektívy. Čo prakticky vedie k celkovej reštrukturalizácii osobnosti... Znovuzrodené „(nad)osobné ja vo všeobecnej podmienenosti“ je neustále reorganizujúca sa individualita v závislosti na aktuálnych podmienkach (celoplanetárneho) okolia...

A z týchto prirodzených dôvodov je „bytosťná intersubjektivita“ (na skutočnej povahe bytia kriticky vybudovaný spoločný obraz sveta) jediné inteligentné alebo hodnotovo-morálne kritérium „správneho rozhodovania a konania“. A v podstate jediná vstupná brána ku komplexnému spoznaniu (zmyslu) ľudskej existencie... Čo reálne znamená, že je najvyššou prioritou, jednoznačným cieľom a dokonca aj nevyhnutným poslaním všetkej vedy ako takej (a to bez akéhokoľvek „zidealizovaného pátosu“).

3. Biosoftvérové metamorfózy

Aby človek vôbec mohol povedať o ľudskom myslení (a našej spoločnej realite) niečo bytostne pravdivé, musí najprv sám prejsť postupným procesom slobodného sebaspoznávania a (cieľa)vedomej sebarealizácie. Problém je ale v tom, že čo si kto pod touto myšlienkou predstavuje... Pretože naše vedomie má niekoľko organizačno-vývojových úrovní „spravovania svojej existencie“. A miera slobodnej vôle (a samotnej inteligencie) priamo závisí od kvality poznania vlastného myslenia.

Skutočná mentálna sloboda človeka nevzniká iba „autentickým pochopením“ súčasného stavu alebo obsahu vlastnej mysle (a okolitého sveta) – ale najmä objavením a následným zdokonaľovaním transformačnej schopnosti vedome pracovať so svojím myslením a emóciami, a tým sa racionálne prispôsobovať aktuálnemu stavu pozemskej reality. No a vo svojej najprogresívnejšej forme ešte aj spoznávaním, cieleným rozvíjaním a „spoločenským zrealizovávaním“ nášho prirodzeného potenciálu – pretváraním k inteligentnejšej úrovni komplexného ľudského bytia. Pričom bežný súčasný človek jednoducho nevie, čo by si mal (o tom všetkom) slobodne myslieť...

Predovšetkým, my sa nerodíme so žiadnou „kognitívnou reprezentáciou reality“. Základ nášho „chápania života“ vzniká u každého jednotlivca bezprostredným pozorovaním okolia a napodobňovaním iných ľudí (ich konania alebo správania). Neskôr, po dostatočnom zvládnutí reči a jazyka, a najmä vlastného myslenia, sa už sami učíme priamo z každodenných situácií a

všeobecného ľudského poznania... A rozumovým výberom (prehodnotením nových skúseností a vedomostí) si pomaly zdokonaľujeme náš spôsob rozmýšľania o svete.

Takto vlastne prebiehala celá „historická akumulácia“ ľudského myslenia a poznania... A reality ako takej. Rozširovaním životných poznatkov a ich vzťahov a súvislostí sa v priebehu dejín postupne vytvárala „kultúrno-spoločensky zdieľaná mentálna konštrukcia“... Náš spoločný „abstraktný obraz sveta“ (ako ho konceptuálne vnímame alebo ako mu rozumieme). No a na základe práve tejto „historicky podmienenej abstraktnej konštrukcie“ organizujeme naše súčasné individuálne aj spoločenské bytie...

Problémom ale je, keď postupné dejinné vytváranie obrazu sveta a všetky jeho „špecifické verzie jednotlivcov“ obsahujú množstvo rôznorodých informácií, ktoré nezodpovedajú skutočnej povahe ľudského bytia (či dokonca ani aktuálnemu stavu alebo obsahu sveta). Z čoho vyplýva, že naše „reality“ sú psychologicky značne odlišné. A preto v každodennom živote spoločnosti hodnotovo alebo morálne často nezdieľateľné (teda v konečnom dôsledku „sociálne nefunkčné“). Čo s tým? Riešenie je principiálne veľmi jednoduché... Ak chceme žiť v zmysluplnom systéme, bezpodmienečne musíme „vidieť to isté“ (to znamená autenticky vnímať a spoločne zdieľať „intersubjektívne rovnaký obraz sveta“).

Ale ako to reálne dosiahnuť? S pomocou kriticky zrekonštruovanej nezávislej vedy a vzdelávania (a samozrejme s racionálnou podporou „pozemsky znovuzrodeného“ náboženstva) si najprv potrebujeme uvedomiť, že len my rozhodujeme o tom, akí sme a čo robíme... Čiže každý plne zodpovedá za všetko čo prijme alebo čomu kladie odpor – za svoje hodnoty, zámery, postoje, názory, predstavy, záujmy, túžby, želania, ciele, presvedčenia, žiadostivosti, viery, nároky, potreby... My sme sa totiž s týmito „mentálnymi parametrami“ nenarodili (nemajú vrodenu alebo akokoľvek určenú podstatu). Ale vytvorili sme si ich vlastným myslením, podľa svojho obrazu života – sú to naše vlastné „svetonázorové produkty“ (tvoriace psychosociálnu kauzalitu všetkého myslenia, správania alebo konania). No a naša myseľ je prirodzene schopná celé toto svoje „mentálne nastavenie“ kedykoľvek vedome meniť podľa aktuálnych potrieb alebo stavu reality... Teda je k podmienkam sveta (cieľa)vedome prispôsobivá.

A keďže ľudský mentálny systém je v skutočnosti „živá podmienene štruktúrovaná abstraktná konštrukcia“... Tak cielená zmena akýchkoľvek (dôležitých) postojov alebo názorov na svet je vlastne plne vedomou „konceptuálnou rekonštrukciou celého nášho vnímania reality ako takej“. Čím sa vytvára „kvalitatívne nová perspektíva“ životných vzťahov a súvislostí, podľa ktorých si uvedomujeme vlastné aj spoločenské bytie. A na základe čoho si budujeme (a neustále aktualizujeme) svoj abstraktný obraz sveta. Ak tomu človek jasne porozumie... Potom si už len stačí zodpovedne vytvoriť svoje slobodné „nové ja“.

Akýkoľvek individuálny príbeh „duchovného (seba)hľadania“ by mohol byť autentickým zdrojom všeobecného ľudského poznania... Lenže v takomto prípade je potrebné zovšeobecniť niečo, čo je „primárne psychologické“ (a k čomu v skutočnosti máme iba introspektívny prístup). A keďže „odhalenie pravdy“ nie je univerzálne obsiahnuté v nejakom špecifickom „duchovnom zážitku“, vďaka ktorému by sme zrazu pochopili všetko podstatné o ľudskom bytí (a „emocionálne nadopovaná“ subjektívna skúsenosť nie je všeobecným poznaním)... Tak jediná cesta ku kritickému porozumeniu (prirodzenosti) človeka vedie iba cez filozofické uchopenie „sebaspoznaného životného procesu“.

Odhalenie skutočnej povahy ľudskej existencie totiž vzniká spätnou analýzou (mentálneho) života v jeho rôznych kontextuálnych formách – je „zobjektivizovaním princípov“ fungovania komplexnej reality na základe mnohých skúseností s neustálymi zmenami (vzájomne sa podmieňujúcich procesov)... Samozrejme, vrátane (ne)mystického zážitku „zjednotenia so svetom“.

Keď som sa pred rokmi rozhodol „túlať sa po duchovných cestách“, nemal som prvoplánovo v úmysle morálne vylepšovať svoj život či dokonca priamo nasledovať nejaký daný náboženský vzor alebo učenie. Akonáhle som sa trochu zorientoval v „neuchopiteľnej (ne)spol'ahlivosti“ populárno-duchovnej literatúry, takmer okamžite som sa rozhodol pre „slobodné hľadanie pravdy“ (čiže pre autentické poznanie bez akýchkoľvek informačných alebo svetonázorových predpojatostí, závislostí či kompromisov). No ani zďaleka to nebola nejaká priamočiara cesta bez omylov a stagnácií... Keďže som si niekde prečítal, že „dokonalé osvietenie“ je prístupné pre každého, tak mi pripadalo úplne samozrejmé, že mojím (filozofickým) cieľom bude dosiahnutie „všel'udsky najužitočnejšieho poznania“ (predsa vždy ide predovšetkým o dôveryhodné spoznávanie inteligentných možností vývoja celej ľudskej spoločnosti). No pretože som ani len netušil, čo to vlastne všetko znamená, musel som si to (postupne) „progresívne premyslieť“.

Najväčšou prednosťou a zároveň nedostatkom buddhistickej filozofie je jej slobodomysel'ná povaha a dôraz na individuálnu cestu alebo duchovné dosiahnutie jednotlivca. A pre mnohých západných mysliteľ'ov je takýto (na prvý pohľad) až príliš „spoločensky nezáväzný“ charakter veľmi často hlavným dôvodom ich intelektuálneho odmietnutia tohto učenia...

No v skutočnosti sa tento (systemický) nedostatok zd'aleka netýka len buddhizmu. V „organizačných kontextoch“ je totiž skrytá najvšeobecnejšia príčina, prečo žiadne myšlienkové systémy či náboženské učenia z minulosti nie sú použiteľné pre súčasnú dobu. A z tohto jednoduchého dôvodu celé ľudstvo ešte stále (a úplne zbytočne) blúdi v „historických projekciách svojho vlastného (ne)vedomia“... Pričom dodnes nevyriešený problém slobody vzniká práve z tejto našej „organizačnej neaktuálnosti“ (či priamo nekompetentnosti).

V určitom období som začal premýšľať nad tým, prečo mi na každej duchovnej knihe niečo principiálne prekáža a ako celok ju nemôžem rešpektovať alebo prijať (a to sa dialo ešte v čase, keď som bol mentálne otvorený čomukoľvek aspoň teoreticky zmysluplnému). Vlastne to nebolo až také ťažké zistiť, pretože som si postupne (aj keď nie úplne cieľavedome) vytvoril dosť špecifický „filter na informácie“... V podstate som len systemicky spojil dva „organizačné ideály“ (individuálny a spoločenský). Nič viac. Ale je na to potrebná (už) značne slobodná „kognitívna adaptabilita“.

Prispôsobivosť neustálym zmenám každodenného života a snaha o „svetonázorové zničenie“ egocentrickej identity (a jej cieľavedomá transformácia na dokonalejšiu formu) sú vlastne „základnou mantrou“ buddhistickej filozofie. Tieto vývojové princípy mi vo všeobecnosti pripadali natoľko zrozumiteľné a opodstatnené, že som nikdy nemal žiadny problém zmeniť nejaký životný postoj alebo názor, ak sa mi to v danom kontexte zdalo zmysluplné. A tých „mentálnych posunov“ bolo skutočne mnoho (a takmer vždy to nejako ovplyvnilo moje ďalšie rozmýšľanie o svete). Problém je ale v tom, že akokoľvek dokonalá prispôsobivosť alebo nesebecká otvorenosť životu vás k žiadnej (celosvetovo funkčnej) univerzálnej pravde neprivedie. No všetko to začne dávať zmysel až autentickým pochopením nepostrádateľnosti „bezpodmienečného súcitu“...

Najprv je treba zdôrazniť, že buddhizmus je vo svojej filozofickej podstate prepracovaný intelektuálny systém, a nie je postavený na nejakých neuchopiteľných alebo dokonca nestabilných emóciách. A všeobjímajúci súcit (tak ako aj univerzálna láska) sa dá „technicky“ vyjadriť ako kognitívne rozšírenie hraníc svojho osobného sveta, vlastnej intersubjektívnej reality (zrelosť súcitu teda neurčuje nejaká „od myslenia nezávislá emocionalita“). Filozofickým pochopením, že naša individualita je neoddeliteľná od prostredia, v ktorom žijeme (všetci sme neustále systémovo poprepájaní s komplexným fungovaním prírodno-spoločenských procesov), nastáva prirodzený a plne vedomý konceptuálny posun vo vlastnej sebadefinícii. Pričom tento „existenciálny nadhľad“ postupne vedie k definitívnemu zrušeniu všetkých „kultúrno-ideologicky obmedzujúcich identifikácií“ (trvalé „duchovné znovuzrodenie“ je vždy dôsledkom radikálnej zmeny spôsobu myslenia).

Človek sa stáva v prvom rade (autentickým) človekom – teda súcitnou bytosťou ochraňujúcou a komplementárne zdieľajúcou našu planétu a bezpodmienečne uznávajúcou právo na dôstojnosť života iných. Takýto svetonázorovo vyspelý prístup k životu je nielen tou najprirodzenejšou úctou k celému stvoreniu... Ale aj priamym „univerzálnym základom“ akýchkoľvek spoločensky zmysluplných hodnôt.

Pretože práve „vzájomná spolupráca a zdieľanie všetkého bohatstva a krásy sveta“ sú jediným inteligentným riešením reálnych podmienok alebo povahy bytia, do ktorých sme sa narodili (sú teda v „evolučne najlepšom záujme“ každého z nás). A v podstate vyjadrujú „intelektuálne uchopenie bezprostredného mystického údivu“ nad zázrakom našej vlastnej existencie. Čo prakticky znamená, že spoločensky životaschopné „zjednotenie s bytím“ sa rodí až s (nadmysticky) jasným porozumením každodenného pozemského diania...

Nuž takáto racionálna je v skutočnosti pravda – kde v „nesubstančne relativistickom svete slobody“ svetonázorovo zrelý človek tvorí univerzalisticky zodpovedné formy života... A kde (dobrovoľným) zdrojom „morálneho imperatívu“ sa teda stáva vlastná slobodná vôľa.

Celé buddhistické učenie je postavené práve na týchto primárne racionálnych základoch (pretože len s kriticky súcitným prístupom je možné vybudovať „prirodzene dokonalý svet pre všetkých“). Ale je potrebné si uvedomiť, v akej dobe sa tieto myšlienky zrodili, a teda akým ľudom boli určené (a to sa týka akýchkoľvek informácií z našej histórie)... My dnes bezpochyby žijeme v neporovnateľne odlišnej realite a musíme riešiť situácie alebo problémy, o ktorých zakladatelia náboženských alebo filozofických systémov v tom čase nemohli ani len tušiť (navyše, vtedy ešte neexistovali žiadne spoločenské inštitúcie a dokonca ani „kultúrne tendencie“ na vytvorenie sociálne spravodlivého a funkčne zmysluplného sveta). A z týchto „kontextuálnych dôvodov“ je nevyhnutné všetky myšlienky z minulosti nanovo (samozrejme kriticky) premyslieť alebo vývojovo opustiť. Skrátka, nie sú aktuálne... Pretože v nesubstančnej realite sa „nadčasovosť“ môže vzťahovať iba na základné princípy fungovania, nikdy nie na kontextuálne podmienené formy neustále sa meniacich javov. Civilizačný vývoj bezpochyby vyžaduje progresívne myslenie.

Definitívne mi to došlo vtedy (a preto), keď ma dlhodobejšie žiadny myšlienkový systém svetonázorovo nepresvedčil o svojej „univerzalistickej legitimitate“ (skutočne neexistujú žiadne „spoločné fakty“, ktoré by akokoľvek dokazovali, že naši predkovia poznali nejakú „všeludsky nadčasovú pravdu o pozemskom bytí“). Ten „filtročný mechanizmus“ na kritický výber myšlienok bol totiž taký nekompromisne efektívny, že pomerne rýchlo som začal mať oprávnené pochybnosti o „nespochybniteľnom obsahu“

akejkoľvek jedinej pravdy o svete (čím sa mi z nesúrodých informačných zdrojov „ontologickej neriešiteľnosti“ zrazu otvorila úplne nová cesta)... A inteligentný obraz (pozemského) života som si postupne začal kriticky tvoriť sám.

Ale určite nie „z ničoho“, v podstate ide len o hlbšie (alebo organizačne komplexnejšie) domyslenie asi všetkým kultúram v nejakej podobe známeho spoločenského pravidla „nerob druhým to, čo nechceš, aby oni robili tebe“... Čo vo svete všeobecnej podmienenosti („systemickej prepojenosti“) v konečnom dôsledku znamená, aby sme vždy spoločne hľadali tie najlepšie riešenia pre všetkých. No na takéto „priateľský prístup“ si musíme najprv vybudovať schopnosť vedome sa vmyslieť do vnútorného sveta alebo „organizačno-hodnotovej štruktúry myslenia“ iného človeka (na základe úprimne zdieľaných rozhovorov, nevyhnutne potrebných na autentické uchopenie životných kontextov). Čo je bezpochyby tá najrýdzejšia podstata akéhokoľvek „vzájomného porozumenia“...

Pre mňa to vlastne znamenalo nezávislé hľadanie skutočnej ľudskej prirodzenosti (čo som v plnej miere pochopil až neskôr). Keďže som sa rozhodol dosiahnuť „duchovné osvietenie“, tak som si musel vytvoriť nejakú pomerne jasnú predstavu, že čo by to asi mohlo znamenať a ako sa k nemu prepracovať (pretože „zaručený manuál“ som nikde nenašiel)... A tento postupne vytváraný obraz „dokonalého (seba)poznania“ sa celkom logicky stával jediným relevantným kritériom „systemickej dôveryhodnosti“ akýchkoľvek duchovných myšlienok, s ktorými som sa stretol (čo si samozrejme vyžaduje už dostatočne vyspelú úroveň kritickej sebareflexie). Podstata hľadania alebo budovania takéhoto „univerzalistického rámca subjektivity“ je vcelku jednoduchá. Ak by sa všetci stali prirodzene dokonalými bytosťami... Ako by vyzeral taký svet? A ako by asi mal myslieť každý jednotlivec, aby to vôbec slobodne fungovalo? A aby to celé dávalo „nespochybniteľný zmysel“?

Dôležité sú preto len tie individuálne hodnoty a kvality (myslenia), ktoré vedú k vytvoreniu ideálnej spoločnosti – teda nejakého potenciálne dosiahnuteľného usporiadania sveta, v ktorom by určite chceli žiť všetci ľudia (až v týchto organizačne komplexných kontextoch je možné začať hovoriť o univerzálnych hodnotách alebo spravodlivosti). A tak som na základe nespočetných „vnútorných rozhovorov“ postupne prešiel množstvom významných svetonázorových aj osobnostných zmien... Aby som nakoniec zistil, že v mojej značne prispôsobivej mysli vlastne nie je vôbec nič pevne (pred)určené... Čím som (ne)priamo spoznal našu prirodzenú „bytosťnú nezadefinovanosť“.

A práve „sociálne inteligentná adaptabilita“ je tou najzákladnejšou „univerzalitou“ ideálneho charakteru človeka. Pretože ak o našom spoločnom svete budú týmto „racionálne bezhraničným“ spôsobom slobodne rozmýšľať aj iní... Tak sa prirodzene dohodneme na čomkoľvek. Samozrejme, v rámci dostatočne zmysluplného spoločenského systému (kde predstava slobody nebude v praktickom živote principiálne popierať samú seba).

Nereálne? Vôbec nie, práve naopak!... Takúto „(seba)tvorivú organizačnú kvalitu“ máme totiž všetci prirodzene v sebe (len ju ideologicky a dokonca aj vedecky popierame). A že všetci by chceli prežiť „slobodný život v harmonicky dôstojnom prostredí“... Tak o tom niet pochyb. Problém je iba v tom, že ešte nie ste natoľko (inteligentne) slobodní, aby ste si boli schopní premyslieť „spoločnú reč“... A zodpovedne vybudovať svet vzájomného porozumenia.

Aby človek definitívne spoznal svoju myseľ a dosiahol skutočnú mentálnu svojprávnosť, nevyhnutne potrebuje v sebe nájsť „organizačné centrum myslenia“ – plne vedomého správcu svojej vlastnej osobnosti. No najprv treba zvládnuť „bežne zaužívané“ emócie... Pretože aj keď veľmi často ovplyvňujú či dokonca určujú priebeh nášho života, tak v skutočnosti nás (ani realitu ako takú) vôbec nijako nedefinujú. V podstate sú „iba“ prirodzeným dôsledkom myslenia, s ktorým sú zautomatizovaným návykom podvedome spojené (relevantné zmeny myslenia následne podmieňujú aj zmeny emočného správania). Cez emócie viac menej len cítime to, či práve teraz „prežívame svet“ v (ne)súlade s našim najzákladnejším mentálnym nastavením (aktuálnou štruktúrou osobnosti alebo vnútorným obrazom sveta).

Primárne teda vždy ide o (ne)uvedomené „myšlienkové spracovanie situácie“... A preto emócie (samé osebe) nemajú žiadny priamy, od myslenia nezávislý vzťah k samotnej realite. No celkom určite sú aj napriek tomu „prirodzeným základom nášho autentického prežívania sveta“ (a „vítaným obohatením každodennej existencie“). V procese „zvládnutia emócií“ teda nejde o ich psychologické znevýznamnenie alebo dokonca odstránenie, ale o postupné „racionálne zušľachtenie“ nestabilných, intelektuálne rušivých alebo bytosťne nezrelých životných pocitov...

Nuž a iba pochopením a vedomým zvládnutím našich emócií je možné začať s postupnou „deautomatizáciou nevedomia“. Pretože je potrebné ísť (organizačne) „podstatne hlbšie“... A na základe kritického poznania skutočnosti, že neexistuje žiadna akokoľvek „predurčená“ či „nevyhnutne automaticky fungujúca“ individualita – musíme všetky dôležité rozhodovacie procesy preniesť na vedomú úroveň (vrátane cieleného pretvárania samého seba). Aby sme sa konečne stali plne zodpovednými „konateľmi“ svojho vlastného myslenia. Teda aby o našom myslení a správaní nerozhodovali automatické nevedomé procesy, ale naša slobodná inteligencia.

A práve na to slúži mentálny tréning vedúci ku každodennej kognitívno-emočnej stabilite... Zo začiatku je určite potrebné rozvinúť schopnosť dlhodobého udržania „pasívnej bdelosti vedomia“. Táto (meditačná) „nezaujatosť mysle“ však v žiadnom prípade nevedie k nejakému nihilistickému životnému postoju, je to iba praktická pomôcka na postupné vybudovanie „aktívnej adaptability“ v bežných spoločenských kontextoch... Keď človek po určitom čase dosiahne stabilne koncentrovanú myseľ a prostredníctvom nej objaví „vývojovo vyššiu úroveň organizačného sebauvedomenia“... Tak s týmto „epistemickým nadhľadom“ môže v sebe prebudiť plne vedomú kvalitu našej autokonštrukčnej prirodzenosti (autentickým pochopením, že v skutočnosti sme „cieľavedome sebatvorivým centrom vlastnej transformovateľnej osobnosti“).

Vďaka tomuto „metafyzickému oslobodeniu“ (a vašemu nanovo vybudovanému pohľadu na život) stratí nevedomie rozhodovaciú nadvládu a postupne aj takmer akýkoľvek nežiaduci alebo neuvedomený vplyv... A ak vám automaticky vygeneruje niečo „nevyhovujúce“, tak to budete jednoducho ignorovať, pretože „to nie ste vy“ (ale iba dezorganizovaná či zblúdená myšlienka, ktorá nezapadá do vášho nového, principiálne a hodnotovo zjednoteného obrazu sveta).

A tak všetky podstatné alebo dôležité rozhodnutia budú odteraz vznikať pri plnom „konceptuálnom (seba)uvedomení“ a s celkom jasným zámerom alebo účelom (časom budete schopní pomerne ľahko vyhodnotiť kauzálny pôvod alebo relevantnosť akýchkoľvek myšlienok, ktoré sa objavia vo vašich rozhodovacích procesoch). A postupnou „aktualizáciou nevedomia“ sa tomu prispôsobí celá vaša osobnosť (nebudete to už pociťovať ako obmedzujúcu sebakontrolu, ale ako prirodzenú organizačnú kvalitu svojho svetonázorovo koherentného spôsobu myslenia). Nuž a pokiaľ si daný situačný kontext nevyžaduje „cieľavedomé riešenia“, tak sa môžete kedykoľvek oddávať svojej osobnej spontánnosti...

Prostredníctvom tejto (revolučne) „adaptačnej slobody“ si všetci môžeme postupne vybudovať taký charakter vlastných myslí, aby sme ako svojprávne bytosti konečne boli schopní spoločne vytvoriť zmysluplný svet. Ak si tento náš vnútorný potenciál „kultúrno-spoločensky uvedomíme“... Potom už len stačí demokraticky naprojektovať našu (zodpovedne) slobodnú víziu budúcnosti.

Takže, ak sa rozhodnete pre okamžité „(meta)kognitívne oslobodenie“, musíte sa najprv „znovuzrodiť z prameňa čistého bytia“. Pretože iba tu existuje priamy „iniciačný vhl'ad“ do pravej podstaty fungovania vlastnej mysle (a preto jedine tu sa nachádza epistemický základ pre skutočný realizmus reálne kritickej vedy). A iba následnou analýzou tohto introspektívneho (seba)poznania naštartujete proces postupnej „systemickej reinterpretácie“ komplexného obrazu sveta (s autentickým pochopením fungovania nášho myslenia sa totiž menia tie „najzákladnejšie parametre celej konštrukcie ľudskej reality“)...

Nuž a presne táto úroveň myslenia sa nazýva dokonalé poznanie, buddhovská prirodzenosť, nirvána. Veci sa teda v skutočnosti majú tak, že aby ste uvideli „bytostne pravdivú realitu“, musíte sa stať dokonale sebauvedomeným človekom. A priamo tam, kde sa naučíte (seba)organizačne pracovať s „nesubstančnou prázdnotou“ (vzájomne sa podmieňujúcich procesov), tam sa buddhizmus vlastne aj končí... Pretože na tejto „kognitívne osvietenej úrovni všeobjímajúceho súcitu“ už neexistuje žiadna duchovná nirvána, ani žiadni buddhovia. Tu definitívne končia všetky „dočasné svetonázory“ a rodia sa trvalo slobodné bytosti, pre ktoré sa táto „organizačne vyššia forma inteligencie“ stáva každodennou prirodzenosťou (takto je v nesubstančnej povahe sveta a slobodnom charaktere ľudského myslenia vlastne „zakódovaná“ celá naša hodnotovo-morálna zodpovednosť za stav alebo vývoj pozemského života).

Autentické porozumenie, aká je „ľudská existencia sama osebe“ zmysluplne dokonalá a aká nádherná budúcnosť nás čaká, ak sa pre ňu včas rozhodneme, vedie k jedinému možnému intelektuálnemu postoju... Snažiť sa oslobodiť ľudstvo z „ideologických temnôt“ všetkých (ne)vedeckých ilúzií a omylov, ktoré bránia vidieť realitu takú, aká v skutočnosti je. A vďaka ktorým sme si tu sami nechtiac vytvorili celoplanetárny „apokalyptický koncentrák“ (v choromyseľnom zajatí kapitalistickej „konvenčnej psychózy“ nehumánneho boja o prežitie a ekologického seabedeštruktivizmu). Základnou „existenčnou otázkou“ teda zostáva, či sa z tejto (seba)zničujúcej nevedomosti zobudiť vôbec chcete.

A keďže naša každodenná realita je dokázateľne „ontologicky ne(pred)zadefinovaná“... Tak nezostáva už žiadny (špekulatívny) priestor pre akékoľvek „alternatívne (sveto)názory“. A to so všetkou vážnosťou, pokorou a zodpovednosťou, ktoré komplexnému riešeniu otázok pozemskej existencie a našej vlastnej budúcnosti prislúchajú. Ľudská realita predsa môže reálne fungovať iba jediným spôsobom (objektívnu pravdu buď máte, alebo ju nemáte vôbec). A pravdivé teda môže byť iba také poznanie človeka a spoločnosti, ktoré dokáže principiálne vysvetliť akékoľvek psychosociálne javy...

Ak chcete empiricky priame (samozrejme introspektívne) vedecko-kritické dôkazy, musíte sami prejsť revolučne vývojovým procesom „(seba)organizačného prebudenia“... A následnej osobnostnej transformácie. Pretože z menej rozvinutej úrovne sebauvedomenia a organizovanosti myslenia neuvidíte autentické procesuálne vzťahy a súvislosti, ktoré sú v skutočnosti „všadeprítomnou verifikáciou“ (naprieč svetom, aj dejinami).

No ak sa na všetko pozriete živou „adaptabilnou optikou“ cieľavedome transformovateľného vedomia (čím sa nezvratne zmení „celkové vnímanie reality ako takej“)... Potom určite zistíte, že jedine takýmto chápaním (fungovania) našej mysle je možné vysvetliť akékoľvek progresívne zmeny v živote človeka a spoločnosti. A vlastne „čokoľvek ľudské“. Vitajte v skutočnej realite...

4. Revolučná sloboda

Najzákladnejšou charakteristikou nášho života je jeho „všeobecná podmienenosť“ (pre takúto nesubstančnú povahu bytia neexistujú žiadne „interdisciplinárne pôsobiace“ univerzálne zákony, a teda ani žiadny „matematický model fungovania“). To znamená, že na ľudskú realitu sa musíme pozeráť ako na „vývojovo otvorený systém“ – kde všetky úrovne organizovanosti sú na sebe procesuálne závislé a vzájomne sa podmieňujú (časti tvoria a ovplyvňujú fungovanie celku a prostredie celku pôsobí na správanie svojich častí). Pričom každá vyššia úroveň má svoje špecifické a neredukovateľné obsahy, kvality či organizačné charakteristiky...

A preto žiadny komplexný proces nie je možné kauzálne vysvetliť len na základe (redukcionistického) pozorovania jeho „najelementárnejších komponentov“. Čo prakticky znamená, že akýkoľvek mnohoúrovňový jav musíme skúmať v jeho „systemicky komplexnom procesuálnom vývoji“ – na všetkých (potrebných) úrovniach a vo všetkých „disciplinárne špecifických“ súvislostiach, vzťahoch a podmienenostiach (nielen v rámci jeho vlastnej vnútornej dynamiky, ale aj vo vzájomnej interakcii s neustále sa meniacim okolím).

Niet vôbec pochyb, že súčasná civilizačná kríza negatívne zasahuje do všetkých oblastí fungovania našej každodennej existencie. A ani náhodou to nie je dielom nejakej nepredvídateľnej náhody alebo nevyhnutnosti. V skutočnosti to je úplne logický dôsledok mnohých kultúrno-spoločenských zlyhaní, prameniach z „historického nezvládnutia“ samotných základov nášho myšlienkového uchopovania sveta (a preto dookola robíme stále tie isté organizačné chyby). Nuž a ani veda, ani náboženstvá svoju evidentne obmedzenú úroveň poznania „(inter)subjektívnej reality“ vôbec nerešpektujú. A pritom bez tohto „základného (seba)porozumenia“ si vlastne nikto nemôže nárokovať na akúkoľvek svetonázorovú pravdivosť či racionalitu...

Ako to vyriešiť? Veľmi jednoducho. Ľudská inteligencia musí urýchlene prejsť „čistiacim procesom bytostnej psychoterapie“ (bez ontologického zadefinovania a spoločného prijatia „všeľudskej pravdy“ nebudeme schopní zmeniť naše organizačne deštruktívne správanie). My nevyhnutne potrebujeme celkom novú vedeckú paradigmu – teda podstatne dokonalejší, konceptuálne celistvý obraz života, ktorý by kriticky reprezentoval skutočnú realitu. A nie iba naše konvenčné či tradičné (sveto)názory, postoje, viery, predstavy, priania (prvým krokom akejkolvek pokrokovej syntézy myšlienok musí byť nekompromisné odstránenie „zastaraných, nesprávnych alebo kriticky neoveriteľných pohľadov na fungovanie života“). Pretože ak chceme niekedy žiť v zmysluplne udržateľnom slobodnom svete, tak ho proste musíme vytvoriť v (kauzálnom) súlade s autentickou povahou komplexnej ľudskej existencie. A potom zodpovedne spravovať.

Vedecké teórie automaticky vplývajú na naše každodenné bytie. Mali by nám teda poskytovať užitočné informácie pre všeobecné usporiadanie našej mysle (čiže byť spoľahlivou orientáciou pre bezpečné a rozumné zvládnutie bežných životných situácií)... Mali by, ale „spoľahlivé užitočné poznanie“ celkom evidentne neposkytujú (pokiaľ si veda za svoj hlavný cieľ neurčí „hodnotové porozumenie“ interaktívnej komplexnosti života, tak sa ani nemôže považovať za „svetonázorovo relevantného nositeľa racionálneho poznania“). A tento „neprijateľný stav“ vznikol predovšetkým preto, že veda stále (iracionálne) prehliada základné princípy fungovania našej vlastnej mysle – z (ne)vedomých projekcií ktorej vzniká všetko ľudsky špecifické, vrátane (vedeckého) spôsobu spoznávania sveta a nášho hodnotového vzťahu k nemu... A práve preto vlastne ani „nežijeme v skutočnej realite“.

Čo vôbec nie je nejaké „ezoterické popieranie“ bežne známeho sveta. Samozrejme, že každodenné dianie „štandardne existuje“... Lenže súčasný kultúrno-spoločenský život zatiaľ nie je vybudovaný na (spoločnom) „pravdivom základe“ skutočného fungovania našich mentálnych procesov (a teda „reálneho fungovania“ samotnej ľudskej reality). Pretože zďaleka nie všetko, čo sa vyskytne v našej mysli alebo čo v nás psychologicky pôsobí – je „bytostne nevyhnutné“ alebo „všeobecne existuje“. A nie všetko je „inteligentne zdieľateľné“ vo vzájomne sa podmieňujúcej celosvetovej spoločnosti.

No samotným problémom nie je ľudská subjektivita ako taká (tá je vždy spolutvorcom reality), ale subjektívne myslenie nechápajúce alebo nerešpektujúce „intersubjektívne spoločný základ ľudskej reality“ (kritický obraz sveta). A ešte hlbším problémom je objektívny fakt, že nie každá „vedecky uznávaná“ teória je v skutočnosti objektívna – a teda skutočne pravdivá (a to vrátane tých „svetonázorovo fundamentálnych“)... Pretože pravda sa nedosahuje iba „teoretickou dohodou“, ale predovšetkým (bezvýhradnou) korešpondenciou so samotnou realitou. Čo prakticky znamená, že niekedy je rozumnejšie

(zatiaľ) nemá vedeckú teóriu, ako „autoritatívne podsúvať“ neopodstatnené špekulácie, ktoré nás významne kognitívne obmedzujú a „civilizačne zavádzajú“...

A najzákladnejšou príčinou tejto kultúrno-spoločenskej „kolektívnej psychózy“ je metafyzicky (kauzálny) autonómny charakter nášho abstraktného myslenia. My sme skrátka túto „radikálne slobodnú“ tvorivosť vlastnej mysle stále nezvládli. Lepšie povedané, ešte sme ju ani „vedecky neobjavili“... A preto na organizáciu psychosociálnych dôsledkov takéhoto „pluralistického chaosu“ dodnes vytvárame spoločenské systémy, ktoré naše „najbyťostnejšie práva a slobody“ v skutočnosti hodnotovo popierajú a principiálne ničia (ideologická „rôznorodosť názorov na fungovanie života“ nie je demokratickým výrazom slobody, ale totálnym zlyhaním kritickej inteligencie). A celá civilizovanosť tak vlastne (organizačne) končí už na začiatku...

Pretože už v samotnom spôsobe „objektívneho“ alebo „nezávislého“ (ne)informovania je veľmi často možné rozpoznať „dôveryhodnosť“ mnohých spoločenských procesov... Obmedzená alebo povrchná informovanosť (či priamo účelová dezinformovanosť) je bežnou stratégiou na mocenské dosahovanie vlastných či skupinových (ideologických) záujmov. Keby ste tušili, koľko informácií okolo vás (a následne vo vás) je nepravdivých, zavádzajúcich, neoverených, nesprávne interpretovaných alebo neúplných... V takomto chaotickom systéme plnom viacznačných alebo protichodných (polo)právd a klamstiev nie je vôbec problém interpretačne manipulovať s verejnou mienkou alebo kohokoľvek názorom... A to sa týka akýchkoľvek informačných tokov (navyše, k tým najdôležitejším alebo najpodstatnejším „mocenským informáciám“ ani nemáte slobodný prístup).

A tak vlastne ani nemôžete vedieť, čo sa vo svete v skutočnosti odohráva... Pretože bez absolútnej transparentnosti je „logicky nemožné“ dostatočne rozumieť akýmkoľvek spoločenským procesom (dôveryhodne pravdivá informovanosť je nevyhnutným „kontextuálnym základom“ všetkých reálne racionálnych procesov vyhodnocovania a rozhodovania). Ale môžete si naďalej tvorivo myslieť, že vaše myslenie je slobodné a nezávislé (dnešní ľudia si potrpia na „motivačný sebaklam“, že svoj svetonázor majú pod vlastnou kontrolou). A nikdy nezabúdajte, že demokratické právo slobodne vyjadrovať svoje myšlienky (a osobnú vôľu) má význam iba vtedy, pokiaľ ste schopní vlastné slobodné myšlienky vôbec mať...

Pravou podstatou demokratického zriadenia je predpoklad, že samotní ľudia si cieľavedome vytvárajú také spoločenské podmienky, v akých chcú skutočne žiť. A tým slobodne spravujú svoje vlastné „osudy“ (pričom nie je nevyhnutné, aby sa všetci vždy priamo podieľali na rozhodovaní a organizovaní, ale je podstatné, aby toto „interaktívne transparentné“ spravovanie ich životov bolo bezpochyby v skutočnom záujme všetkých bez rozdielu)... Lenže je súčasný stav sveta autentickým odrazom vašej každodennej vôle? Máte tu pocit naozajstného domova? A beriete za všetky systémovo-morálne zlyhania a zločiny (proti človeku aj prírode) plnú „demokratickú zodpovednosť“?

Demokracia by mala vytvárať slobodné a priaznivé podmienky pre plný rozvoj (životných možností) každého jednotlivca. Naproti tomu systém, ktorý (zámerne) podriaďuje jedinca cudzím záujmom či akokoľvek obmedzuje jeho ľudskú dôstojnosť alebo slobodný intelektuálny vývoj – je bezpochyby nedemokratický. A prakticky žiadny (alebo obmedzený) prístup ku mnohým prirodzeným právam a slobodám je pomerne výstižným popisom každodennej „kapitalistickej reality“...

Pretože „konkurenčný boj“ ľudí principiálne nezjednocuje, ale priamo rozdeľuje a vzájomne odcudzuje... Čo v konečnom dôsledku takmer vždy vedie k manipulatívnej nadradenosti „elitárskej moci nad životom obyčajného človeka“ (v akejkolvek ideologickej forme alebo myšlienkovom zafarbení). A tak sa „v mene čohokoľvek“ (ale určite nie v záujme väčšiny) všetci podriaďujeme rôznym mocenským vplyvom a netransparentnej organizácii nášho neslobodného života...

To prakticky znamená, že sme sa (už dávno) definitívne vzdali samotnej „podstaty demokracie“. Alebo vám na nej ešte záleží? V tom prípade však o charaktere a fungovaní sveta nemôže rozhodovať „psychotický súboj ideológií“ (a nezlučiteľných záujmov)... Ale iba jediný, pravdivý obraz reality (bez ktorého je celá politika v podstate iba intelektuálne povrchným divadlom). Skutočná demokracia preto nemôže byť nejakou „mocensky skorumpovanou súťažou myšlienok“ – musí to byť (transparentne) komplementárna spolupráca v kriticky poctivom hľadaní vzájomného porozumenia a samotnej „svetonázorovej pravdy“ (teda najlepších životných podmienok pre všetkých bez rozdielu). A je to práve (auto)deštruktívny kult „naivného individualizmu“, ktorý nás priviedol až k hraniciam vlastnej „civilizačnej apokalypsy“... Pretože vôbec nerešpektuje skutočnú, systemicky komplexnú povahu ľudského bytia.

Predovšetkým, ak chceme žiť v globálne inteligentnom systéme, musíme ho zmysluplne naprojektovať a potom cielene riadiť. Slobodný trh je totiž „veľkou intelektuálnou ilúziou“... Nikdy nebol a ani nikdy nebude slobodný, pretože všetky ekonomické procesy neustále podliehajú (ne)oficiálnej mocenskej politike a (nelegálnemu) „záujmovému boju na pozadí“. A už vôbec to nie je nejaký samoregulačný mechanizmus založený na pôsobení prírodných zákonov, ktorý všetko prirodzene vyrieši... Prirodzene (pre niekoho) najlepšie.

Konkurenčný trh ako základný stavebný kameň fungovania ľudského bytia sa stal viac-menej „vedecky nespochybňovaný“. No v skutočnosti sú „zákonité trhové sily“ čisto ideologickou konštrukciou, ktorá slúži predovšetkým záujmom najvyspelejších alebo najmocnejších štátov (a najmä záujmom najbohatšej vrstvy ľudstva). Táto „nenáhodne nadizajnovaná“ ekonomistická organizácia sveta (aj s jej extrémne patologickým prerozdeľovaním bohatstva a moci) totiž hierarchicky ovládla všetky oblasti fungovania celosvetovej spoločnosti (čím do značnej miery priamo určuje priebeh alebo kvalitu našich životov). Čo by snád bolo ako tak prijateľné, keby to jednoznačne smerovalo k podstatne lepšej budúcnosti a bolo v záujme všetkých ľudských bytostí... A to celkom evidentne nie je pravda.

Čistokrvný kapitalizmus sa vo svojej najvlastnejšej podstate ani nikdy veľmi nehral na akúsi „humánnu spravodlivosť“ (trhové víťazstvo alebo zisk sú bezpochyby vždy na úkor iných jednotlivcov, skupín, národov). A keďže všadeprítomná „trhová sloboda“ sa postupne zamaskovala aj vedeckou legitimitou „prirodzenosti“ (objektivisticky amorálne sa oslobodila od ľudských hodnôt, kultúrnych záväzkov alebo spoločenskej zodpovednosti)... Tento antisociálne deštruktívny systém (bezduchého zisku a nezmyselnej spotreby) si manipulatívne vybudoval takmer neprekonateľnú „svetonázorovú imunitu“ voči akejkolvek reálnej opodstatnenej kritike. A naša „demokracia“ sa tak odohráva v „nevyhnutne (za)daných“ podmienkach trvalého boja o prežitie.

A práve tento (pseudo)vedecky zadefinovaný „základný charakter systému“ je skutočnou každodennou prekážkou všeobecného ľudského pokroku... Kultúrno-spoločenskému vývoju a rastu globálneho bohatstva teda bránia samotné „kapitalistické trhové mechanizmy“ (je neuveriteľné, že takáto monetaristicky povrchná, komplexnosť reálneho života ignorujúca teória mohla dosiahnuť doslova „bytostný status“). Jednoducho povedané – súťaživý neriadený systém je extrémne naivná ideológia a nikdy nebude efektívne a už vôbec nie zmysluplne fungovať. Na základe čoho?!... A ako?!... Je síce pravda, že všetko sa nejako „interaktívne vyprocesuje“ (a ostanú iba tie veci a javy, ktoré „prežijú ekonomický výber“). Ale širokospektrálnym dôsledkom je vždy príliš mnoho zbytočného utrpenia a (dočasne alebo definitívne) zničených životov... A nezastaviteľná deštrukcia prírodných podmienok potrebných pre vlastnú existenciu. Primitívne, príliš primitívne.

A preto v takomto sofistikovane zmanipulovanom prostredí, kde sme hlboko dehumanizačnú doktrínu „slobody kapitálu“ (ideologicky) povýšili nad skutočnú slobodu a samotnú dôstojnosť človeka, sa z nás automaticky stali len vzájomne odcudzené „ľudské zdroje“ (otrocky slúžiace neľudskému mechanizmu). Kde o komplexnom chode sveta primárne nerozhodujú inteligentné hodnoty a potreby... Ale mocenské toky peňazí... Pretože práve s nimi sa (sociopaticky) ovplyvňujú či priamo tvoria každodenné „prírodné zákonitosti“ trhového hospodárstva. V netransparentných vysokých kruhoch, aj v „(ne)závislej“ vede.

A tak sa v globálnom systéme postupne vytvorila totalitná koncentrácia politicko-ekonomickej moci (táto radikálne nedemokratická „spoločenská nadradenosť“ nijako neodráža skutočnú každodennú vôľu väčšinového ľudu). To reálne znamená „neakceptovateľne nadštandardný“ záujmový vplyv na (ne)existenciu mnohých dôležitých pozemských procesov... A teda bezohľadnú „trhovú okupáciu“ všeludsky progresívnych životných možností alebo zmysluplných potencialít... Čo je už samo osebe ideologickým víťazstvom „plutokratického barbarstva“ (mocensky arogantne presadzovanej vlastnej svetonázorovej nekompetentnosti). A „vznešených zámerov“ (nad)národnej diktatúry.

Navyše, život vo „výberovom prostredí“ vyvoláva aj množstvo (sociokultúrne nežiaducich) vedľajších účinkov. Pretože akýkoľvek systém, ktorého podstata je postavená na presadzovaní vlastných záujmov (a nezáleží či osobných, národných alebo náboženských) – principiálne vedie k sebastrednej kultúre myslenia... A k postupnému hodnotovému rozkladu „spoločnej“ spoločnosti.

Ale prečo by naše životy mal vlastne manipulatívne riadiť nejaký „(ne)riadený výberový mechanizmus“? Ako sme mohli tomuto nezodpovednému (ne)vedeckému nezmyslu takto nekriticky uveriť? Predsa ak chceme, aby spoločenský systém pre nás prirodzene produkoval maximálne priaznivé a všeobecne vyhovujúce podmienky pre život, tak všetky „ekonomické procesy“ musíme tvorivo podriadiť našim spoločným „psychologickým, sociálnym a ekologickým hodnotám alebo ideálom“ (teda musíme ich inteligentne naprojektovať a potom cielene zaviesť všade tam, kde sú „kontextuálne potrebné“). No a až na tejto „interdisciplinárne komplexnej úrovni reality“ sa začína kritický realizmus reálnej racionálnej vedy (teda takého spoznávania sveta, ktoré je nespochybniteľne „kultúrno-spoločensky užitočné“). Pretože skutočným „civilizačným pokrokom“ je predovšetkým autentický rast zmysluplnosti života... Samozrejme celoplanetárne.

Takže, my sami si musíme (demokraticky) uvedomelo vybrať obsah a kvalitu všetkých spoločenských procesov, v ktorých chceme každodenne žiť (nami zvolený charakter systému je v podstate našim „hodnotovým názorom“ na zmysel ľudského života). A my sami sa o tento „verejný priestor nášho spoločného domova“ musíme zodpovedne starať a neustále ho zveľaďovať... Ved' všetko podstatné na rozumné spravovanie pozemského bytia máme v sebe už dávno pripravené – slobodnú vôľu aj revolučný potenciál.

Základným kapitalistickým argumentom na obhajobu „trhových podmienok“ je evolucionistická myšlienka, že takéto prostredie je pre nás najprirodzenejšie. Človek sa vyvíja len pod konkurenčným tlakom okolia a súťaživosť mu pomáha vybudovať si silnú

individualitu a naplno rozvinúť svoje evolučne dané predispozície. Tak toľko (manipulatívna) teória. Lenže každodenná „spoločenská realita“ nás prirodzene naučila vzájomnej spolupráci, praktickému zdieľaniu a progresívnemu používaniu intelektu (kritickým myslením zistíte, že na vývoj mentálne silnej, zodpovednej a hodnotovo zrelej individuality je potrebné práve kritické myslenie).

A „všeobecná úcta k inteligentnému životu“ nás prirodzene naučí, že každodenný „boj o majetky“ (v zničiteľnom svete obmedzených zdrojov) – je vlastne ťažkou „ideologickou psychózou“. Navyše, vo svojej bytostnej podstate nám tu na tejto „dočasne vypožičanej“ planéte nič nepatrí... Akékoľvek „akumulačné mechanizmy bohatstva a moci“ sú totiž iba ideologickými výtvormi a v reálne inteligentnej spoločnosti by určite ani nevznikli. Pričom samotná moc (nad životom iných ľudských bytostí) nie je výrazom „evolučnej sily“, ale dôsledkom intelektuálnej slabosti a hodnotového úpadku.

A z toho istého (onto)logického dôvodu nemá nikto ani žiadne „prirodzené právo“ na vlastníctvo akýchkoľvek vedeckých poznatkov alebo informácií. Všetky technológie a vedomosti je potrebné nezištne využívať v záujme celosvetovej spoločnosti a mieru (kritické poznanie je priamo tým najuniverzálnejším „morálnym záväzkom“ voči ľudskej existencii ako takej). Ak sa človek o takýto racionálne slobodný svet vôbec nijako nesnaží, tak zďaleka ešte nie je mentálne zrelou bytosťou – pretože zatiaľ evidentne nepochopil „organizačnú podstatu“ našej spoločensky tvorivej inteligencie... Ľudskosť.

Hľadanie „vzájomného porozumenia“ je vlastne bytostným poslaním všetkých svetových náboženstiev (alebo akýchkoľvek zmysluplných systémov viery). Pričom samotná teológia mala byť intelektuálnou kráľovnou tohto avantgardného spoznávania „univerzalistickej subjektivity“ človeka. Mala byť, ale nie je (navyše, pravdepodobne v snahe udržať krok s vedeckým „poznáním“, nedokázala ochrániť ani základné civilizačné smerovanie tohto „revolučne prirodzeného vývoja ľudskej inteligencie“). A paradoxne, fundamentálnou príčinou všeobecného zlyhania jej „pozemskej misie“ je niečo, čo vždy nejakým spôsobom sama obhajovala... Ale čoho sa aj sama „nepremyslene vzdala“. Slobodnej vôle človeka. Pretože našu (autonómnou) slobodu myslenia nezodpovedne zahalila do navždy neuchopiteľnej „vôle transcendentna“...

Povinnosťou náboženstiev nie je nekriticky obhajovať svoje stáročia budované dogmy či tradičné názory (nech by boli akokoľvek úprimné a dobre myslené). Ale urobiť všetko nevyhnutné alebo potrebné pre definitívne prebudenie, oslobodenie a zjednotenie ľudstva ako celku... Lenže „tie jediné správne“ náboženstvá samé najlepšie vedia, že univerzálna pravda nepodlieha pluralistickému kompromisu (veď práve tento „odkaz na jedinú realitu“ je filozofickou podstatou ich vzniku). Lebo hodnoty existujú len ľudské. A pravda je iba jedna (takže žiadne „špecifické licencie“, nadradenosti alebo vyvolenosti neexistujú).

A to si (onto)logicky vyžaduje „globálne ekumenické pokánie“. Bezpodmienečne (nikto nemá právo autoritatívne popierať prirodzenú pravdu o reálnom fungovaní pozemskej existencie). Pretože takéto (transformačné) svetonázorové zjednotenie skrýva jedinečnú hybnú silu „celoplanetárnej zodpovednosti“... Čo prakticky znamená, že duchovní predstavitelia budú musieť preukázať dostatočne slobodnú vôľu opustiť všetky zastarané myšlienkové formy svojich učení. A „znovuzrodiť sa do 21. storočia“...

Kde sa stala chyba? Stručne a jasne, v „organizačne nezvládnutých projekciách“ ľudskej mysle. Vo svete, kde je zmena a vývoj každodennou súčasťou našich životov, je abstraktne (seba)tvorivé myslenie doslova „darom slobody“. Jedine takáto „živo adaptabilná“ myseľ dokáže správne uchopovať (kontextuálne vyhodnocovať) neustále sa meniace veci a javy okolitého sveta. A na základe slobodne zvolených hodnôt náš spoločný svet aj „zodpovedne tvorivo spravovať“. Táto dokonale prispôsobivá kvalita mysle teda zaručuje, že pre naše univerzalistické hodnoty, ideály a spoločensko-sociálne vízie sa vôbec nemusíme vzdávať svojej vlastnej slobody či osobnej nezávislosti myslenia...

A práve autentické spoznanie a postupné organizačné zvládnutie našej „(seba)tvorivo živej slobodnej vôle“ je skutočnou podstatou psychickej alebo duchovnej zrelosti človeka. Nič viac ani nič menej. Ale celkom určite dosť na inteligentné vybudovanie reálneho „pozemského raja pre všetkých“... A bez závislosti na akomkoľvek neoverenom zdroji informácií (racionálna viera v „celoplanetárne dobro“ je pre komplexné fungovanie našej každodennej existencie dostatočne „všeludsky spásonosná“). Základné „(seba)organizačné nedorozumenie“ je iba v tom, že (zodpovedne) slobodná myseľ neznamená „živelne subjektívna“.

Nuž a každodenná realita nespochybniteľne dokazuje, že sme podstatu a účel (mentálnej) slobody zatiaľ vôbec nepochopili. Pretože v čomkoľvek sa odkazovať na „riadenie zhora“ alebo pasívne sa spoliehať na „transcendentné riešenia“ (nech by to malo znamenať čokoľvek) je priamym principiálnym popretím nielen slobody, ale aj zodpovednosti. Skrátka, pomôcť si musíme sami. A keďže sloboda tvoriť znamená aj slobodu ničiť... Naša zodpovednosť za život na planéte a budúcnosť ľudskej rasy je v každej chvíli „kauzálna otvorená“.

Lenže na „zodpovedné riešenia“ sú nevyhnutné doslova revolučné zmeny. Pretože „problémom“ abstraktného myslenia je reálny fakt, že jeho tvorivá predstavivosť nemá žiadne hranice a je v podstate neobmedzená (to znamená, že môže slobodne

tvoriť „bez ohľadu na skutočnosť“). Z čoho vyplýva, že žiadna myšlienka, žiadna predstava ani žiadna emócia nie je automaticky „intersubjektívne reálna“... Teda bez (kauzálna) správneho vyhodnotenia nevieme, či má nejakú súvislosť s naším spoločným svetom, alebo je to len subjektívna projekcia vlastného (ne)vedomia. Pričom samotný „pocit pravdivosti“ nikdy nie je racionálnym garantom skutočnosti (o čom sa sami abstraktne presvedčíte, tomu aj budete „prirodzene“ veriť). A to je skutočný problém. Nuž a pre nábožensky veriacich ľudí pomerne zásadný. A jediným zodpovedným riešením je „slobodné kritické myslenie“...

V prvom rade je treba povedať, že žiadna „dokonalá bytosť“ by od nás nikdy nevyžadovala slepú vieru v čokoľvek nedokázateľné... V podstate už len preto, že k dosiahnutiu našej vlastnej duchovnej zrelosti a následnému spoločnému vytvoreniu zmysluplného sveta nás môže priviesť iba kritické myslenie (tento „kozmickej dar“ je naša jednoznačne najvyššia autorita a jediný prístup ku skutočnej realite). Takže pravda je taká, že bez autentického (seba)poznania to proste nepôjde. A vzhľadom ku skutočnému fungovaniu ľudskej mysle je veľmi pravdepodobné, že nech sa v našom vedomí objaví čokoľvek, tak je to jeho vlastný produkt... Teda viac či menej (ne)uvedomená vlastná mentálna konštrukcia.

Kritická úroveň myslenia nebola vždy súčasťou nášho bytia. V minulosti ľudia rozumeli životu podľa obrazu sveta, ktorý zdedili po svojich predkoch. Jednoducho (nekriticky) prevzali ich tradičné názory a postoje, ktoré sa takto (zväčša ústne) prenášali z jednej generácie na druhú. A (väčšinou) nikto o tom asi ani nepochyboval (navyše, na akési „prehodnocovanie“ nebolo mnoho alternatívnych informačných zdrojov). Takže realita sa po dlhé obdobia veľmi nemenila. No občas sa niekde objavil nejaký „svetonázorový revolucionár“, ktorý kultúrno-duchovný vývoj v danej oblasti značne posunul (alebo odchyľil novým smerom). A pokiaľ bol takýto dobový „príbeh (nad)pozemského života“ dostatočne presvedčivý... Tak sa z neho mohlo (za určitých vhodných okolností) zrodiť nové náboženstvo alebo veľké nadčasové učenie. Čo sa v histórii ľudstva stalo mnohokrát.

Určite treba dodať, že každý takýto myšlienkový systém bol určený predovšetkým tým ľuďom a tomu prostrediu, v ktorom vznikol. Z informačno-praktického hľadiska tieto učenia ničím neprekračovali daný historický kontext (ale inak to predsa ani nemohlo byť). A preto v takejto zastaranej forme nie sú pre nás veľmi použiteľné. Čo ale vôbec neznamená, že pre naše zblúdilé hľadanie „univerzalistickej subjektivity“ nie sú (v mnohých aspektoch) nadčasovo inšpiratívne...

Lenže pre všetky „odkazy z minulosti“ vo všeobecnosti platí, že musia byť reinterpretované do zmenených podmienok dnešného sveta... Pretože akékoľvek myšlienky (a teda aj „hodnotovo-morálne konštrukty“) dostávajú autentický význam až v závislosti od komplexného situačného kontextu, teda sú definované všetkými relevantnými vzťahmi a súvislosťami aktuálnej reality. Z čoho jednoznačne vyplýva, že súčasný duchovný vývoj jednotlivca by mal spĺňať univerzalistické kvality „aktuálnej všeludskej pravdivosti“... Čiže celoplanetárnej sociálno-ekologickej funkčnosti a spravodlivosti (obraz „spoločenského ideálu“ totiž formuje samotnú štruktúru a charakter nášho každodenného myslenia).

A aj keď dávno vzniknuté učenia nie sú pre dnešné vedecké poznanie na prvý pohľad „ničím obohacujúce“... Tak predsa obsahujú niečo všeobecne spoločné a pre ľudstvo nepostrádateľne dôležité. Niečo, čo sme dodnes dostatočne neobjavili. Celkom (ne)obyčajnú „duchovnú pravdu“, že tvorivé myslenie človeka je principiálne slobodné. Čo samozrejme vedie k revolučným „metafyzickým posunom“. No nielen v materialistickej vede. Ale aj v samotnom náboženskom prostredí...

Pretože to vyzerá tak, že zrejme nikto nebol v „informačne nespochybniteľnom“ spojení s transcendentným svetom. Teda aspoň tomu nič nenasvedčuje (my skutočne nemáme žiadnu overiteľnú evidenciu potrebnú pre racionálne prijatie akéhokoľvek „nadprirodzeného poznania“). Navyše, pravda môže byť len jedna... A tak jediným spoľahlivým vysvetlením rôznorodosti a principiálnej nezlučiteľnosti všetkých celosvetovo rozšírených „obrazov transcendentna“ je bezhraničná abstraktná tvorivosť ľudskej mysle (prirodzene, so značným príspevom našich nevedomých hlbín).

A ak chce niekto tvrdiť čokoľvek „transcendentné“... Mal by predložiť dôveryhodné dôkazy. Čo by v tomto prípade mohli byť napríklad „funkčné informácie“ priamo použiteľné na okamžité celosvetové riešenie všetkých dnešných civilizačných problémov. Takáto „zmysluplná duchovná komunikácia“ by bola určite hodná záujmov inteligentných bytostí či entít (obojsmerne).

Treba ale zároveň povedať, že samotná viera v akúkoľvek „nadpozemskú existenciu“ nie je vôbec problém (ani nemá byť prečo). Ale racionálne prijateľná (aj so všetkým, čo k tomuto presvedčeniu patrí) je iba vtedy, ak nijako neobmedzuje alebo neznižuje „komplexnú funkčnosť alebo humánnosť každodenného života“. Čiže... Vývojové zmeny (spoľahlivého) poznania sú nevyhnutné.

Skrátka, raz to muselo prísť (keďže to neprišlo „priamo z nebies“). Pozemská inteligencia dosiahla „kritickú úroveň (seba)poznania“, od ktorej sa k podstatným problémom sveta inak pristupovať nedá (ľudstvo si už nemôže dovoliť žiadne „kauzálne nejasnosti“). My jednoducho nemáme veľmi na výber... A ani mnoho času. Súčasnú celoplanetárnu krízu, ktorú sme si spôsobili práve svojou vlastnou „fundamentálnou nevedomosťou“, si musíme aj sami cielene vyriešiť (akokoľvek zaručený či

zákonitý spoločenský pokrok totiž neexistuje). Takže zmysluplnú odpoveď dáva jedine „globálna svetonázorová revolúcia“... A tá sa prirodzene musí týkať aj samotných náboženstiev, pretože majú stále veľký vplyv na myslenie ľudstva (a tým značne nadštandardnú zodpovednosť za našu pozemskú budúcnosť).

Kritickým myslením s tvorivým prístupom a bezpodmienečnou úctou k životu určite nemáme čo pokaziť. Navyše, autentické poznanie vlastného myslenia je bezpochyby tou najzákladnejšou „duchovnou pravdou“ pre dosiahnutie vzájomného porozumenia (a následnej spoločenskej slobody a spravodlivosti). Lenže na skutočné spoznanie samých seba potrebujeme všetky naše myšlienkové konštrukcie spravovať úplne samostatne... To znamená žiadny transcendentný vplyv, žiadni anjeli a démoni, žiadne rozhovory s iným svetom.

V prvom rade musíme pochopiť našu vlastnú slobodnú vôľu... A vlastným slobodným myslením zodpovedne stvoriť spoločný „pozemský raj“. No a potom môžeme začať kriticky hľadať náš „nebeský pôvod“. Ved’ vo svojej najhlbšej podstate sme predsa zrodení z „večného prameňa“ (seba)tvorivej kozmickej inteligencie...

5. Ako ďalej?

Základ budúcnosti sa vždy nachádza v našich vlastných myšliach (abstraktné zámery, plány a ciele sú nepostrádateľnou súčasťou všetkých tvorivých rozhodovacích procesov). A tak by sme si vývojovú cestu mali cieľavedome vytvárať my sami.

No keďže dnes žijeme v mocensky manipulatívnom a globálne nestabilnom prostredí súboja rôznych protirečivých ideológií či nezlučiteľných záujmov... Bežní ľudia sa v takýchto značne netransparentných podmienkach nedokážu ani trochu zorientovať (ale celkom evidentne to nezvládajú ani samotné „mienkotvorné authority“). Lenže človek predsa potrebuje racionálne veriť, že jeho každodenná životná snaha má nejaký nespochybniteľne hlbší zmysel...

A preto, aby sme si vôbec mohli zachovať reálnu nádej na „lepší zajtrajšok“... Ľudstvo ako celok bezodkladne potrebuje zmysluplnú predstavu alebo obraz našej spoločnej budúcnosti – na základe skutočne pravdivého poznania vybudovanú víziu „všeludsky spravodlivého celoplanetárneho domova“ (aktuálny stav sveta sa musí vyhodnocovať a cieľavedome riešiť vzhľadom k takejto vedecky opodstatnenej predstave „ideálneho pozemského potenciálu“). Čo znamená, že my nepotrebujeme „víziu budúcnosti“ len ako prirodzenú psychologickú oporu, ale najmä ako životne nepostrádateľný „intelektuálny imperatív“. Lebo správnym smerom môžeme ísť iba vtedy, keď presne vieme, kam ideme.

A tiež ako sa tam inteligentne dostať (čiže nielen organizačne, ale aj hodnotovo-morálne)... Ak sa totiž otázkou každodennej ľudskej existencie nikto nezaoberá na tejto (systemicky komplexnej) „výchovno-vývojovej úrovni“, tak žiadne slobodne civilizované riešenie pre nás neexistuje. A ani nebude (nemá sa totiž ako a na základe čoho „kvalitatívne vyprocesovať“). Pretože až spoznaním fungovania našej „revolučne (seba)tvorivej prirodzenosti“ (a samotného potenciálu) je vôbec možné začať cieľavedome budovať skutočný civilizačný pokrok...

Dôstojný život v mieri nie je iba naivne vysnívaný alebo nedosiahnuteľný ideál – je to najzákladnejšie právo každého človeka. Nikým nespochybniteľné. A preto každý politicko-ekonomický boj (za svoje vlastné záujmy) je principiálnym popretím akéhokoľvek univerzalistického systému životných hodnôt či ľudských práv. A mocenský militarizmus (s celým zbrojným priemyslom a mediálnou propagandou) je už organizovane priamym útokom proti ľudskosti ako takej. A samotná vojna (aj so všetkými ideologickými príčinami) ničím neobhájitelným zverstvom... Čiže úplne mimo „rámca sapiens“.

A pritom všetko sa dá rozumne vyriešiť bez akéhokoľvek (sú)boja... Pokiaľ ste dostatočne „svetonázorovo slobodní“. A inteligentne adaptabilní. Pretože najlepšou „stratégiou na prežitie“ je cielene vytvoriť trvale udržateľný a zmysluplný svet pre všetkých bez rozdielu (z tohto celoplanetárne komplexného pohľadu sme nezvládli ešte ani základné „kultúrne parametre sebazáchovy“).

Západná spoločnosť si potrebuje pred seba nastaviť „zrkadlo skutočnosti“ (teda kritickú sebareflexiu svojej psychologickej nevedomosti o svojom vlastnom myslení). Neopodstatnené presvedčenie o svetonázorovej alebo hodnotovej zrelosti či dokonca nadradenosti našej vlastnej civilizácie je totiž „chorobne naivnou spoločenskou ilúziou“. Čiže (životu)nebezpečným ideologickým sebaklamom... Na základe ktorého sme si naše (hegemonisticky) mocenské fungovanie vo svete „objektivisticky“ zracionalizovali, zmoralizovali aj zlegalizovali. A pritom všetci veľmi dobre vieme, že (pokrytecky) žijeme na úkor zvyšku ľudstva a budúcich generácií...

A aj napriek všetkým z toho vyplývajúcim výhodám (a dostatočne priaznivým podmienkam) sme toto „akumulačne najplodnejšie obdobie celej histórie“ nedokázali využiť ani na svoj vlastný intelektuálny a civilizačný pokrok... Inak by sme už dávno pochopili, že ten, kto má najviac moci (a možností na zmenu), má prirodzene aj najviac zodpovednosti za spravodlivý vývoj sveta. Lenže sú to práve západnými krajinami ideologicky stvorené princípy dehumanizovaného trhu a (úžerníckej) „finančnej tyranie“, ktoré dlhodobo udržiavajú rozvojový svet v (neo)kolonialisticky hierarchickej podriadenosti a chudobe (ako „nevyčerpatel'ný zdroj lacnej pracovnej sily a prírodných surovín“). Takže, zatiaľ skutočne žiadny progres v našej „civilizovanosti“ (západná spoločnosť je doslova nekompatibilná so svojimi vlastnými „všeľudskými hodnotami“).

Akosi často sa zabúda na to, že „informačné zdroje“ nás vždy učia takej forme reality, ktorá sa aktuálnemu nastaveniu systému (a predovšetkým mocenských síl) interpretačne hodí na uskutočňovanie (ideologicky) vlastných „verejných záujmov“... Čím sa sami (ne)dobrovoľne uzavierame do „nevyhnutného“ kolobehu neustálej manipulácie pravdy (a reality ako takej). A úplne zbytočne, lebo kapitalizmus (aj so všetkým, čo k nemu ideologicky patrí a na čom je postavený) nie je ani zďaleka „kvalitatívnym zavíšením“ ľudských dejín alebo nášho intelektuálneho vývoja. Navyše, akékoľvek obhajovanie tohto systému tvrdeniami, že sa racionálne držíme toho, čo už dlhý čas prirodzene funguje, je jednoducho absurdné...

Pretože ono to v skutočnosti nikdy prirodzene nefungovalo. A racionálne už vôbec nie... Súčasné bohatstvo a prosperita západného sveta je až príliš draho zaplatená nedôstojným životom a nezriedka samotným životom iných ľudských bytostí (trhový mechanizmus sa mocensky vyvíjal a hierarchicky akumuloval na zločineckých základoch dobyvateľstva, otrokárstva, kolonializmu a stále besniaceho imperializmu). A ak v tom nie ste priamo „historicky zaprosesaní“... Tak prinajmenšom ste nezanedbateľnou „trhovou súčasťou“ týchto barsky vybojovaných a mocensky bezohľadne udržiavaných procesov. A preto je veľmi pokrytecké a predovšetkým značne slaboduché tvrdiť, že životná úroveň alebo problémy zvyšku sveta sa nás priamo netýkajú... A že kapitalizmus je prirodzene funkčná a hodnotovo udržateľná ideológia.

No a pokiaľ sa aj vyskytne nejaká úprimná snaha o zmysluplný „posun status quo“... V tomto zmanipulovane neprehľadnom prostredí svetonázorovej (ne)slobody sa v konečnom dôsledku vždy všetko prekryje „nevyhnutnosťou všemocného trhu“. Skrátka (teda bez akejkoľvek inteligentnej diskusie)... Takto to je „prirodzené“. No v skutočnosti je súčasná ekonomistická organizácia života (ktorá je doslova „vytrhnutá z komplexných kontextov“) iba extrémne nedomyslenou predstavou fungovania ľudského bytia.

A tak dnes začíname prehrávať už úplne všetci. Pretože v rámci tohto nezvratne zlyhávajúceho systému čoraz častejšie vznikajú „humánne neriešiteľné sociokultúrne javy“ (čím postupne upadá hodnotovo krehká „svetonázorová kultúra“). A priame ničenie vlastnej planéty hovorí samo za seba. Ak túto zničujúcu nefunkčnosť (ideologicky) nevidíte, je to práve preto, že vaša nezrelá inteligencia ešte nedosiahla „autentické (seba)poznanie“, že ešte nemáte vybudovaný interdisciplinárne celostný mentálny systém, ktorý by bol schopný komplexne registrovať a správne vyhodnocovať široké spektrum vzájomne sa podmieňujúcich súvislostí – a všetky kapitalistické zločiny proti ľudskosti (a prírode). A z toho istého dôvodu je vlastne akýkoľvek váš ideologický názor na kritickú pravdu „epistemicky neopodstatnený“... Jednoducho povedané, na základe čoho si chcete obhájiť svoju úroveň inteligencie alebo poznania, keď ani neviete, ako (reálne) funguje samotné ľudské myslenie?!

Väčšinou človek dokáže „zmysluplne rásť“ iba vo vhodnom sociálnom prostredí. Lenže každodenné ekonomické súťaženie (o kvalitu života na úkor niekoho iného) priamo ničí „mentálne štruktúry“ vzájomnej úcty, dôvery, spolupráce a zdieľania... V dôsledku čoho ľudia nie sú schopní autenticky uveriť reálnej dosiahnuteľnosti „všeľudských hodnôt a spoločenských ideálov“ (systém svojím obsahom a charakterom neustále sugestívne programuje formu reality v našich myšliach). Bolo by preto naivné si myslieť, že časom postupne každý jednotlivec na planéte dosiahne „komplexnú intelektuálnu zrelosť“. Z hľadiska súčasných „civilizačných kontextov“ je to doslova nemožné (a s hodnotovo rozpadajúcimi sa spoločnosťami a nestabilným prírodným ekosystémom bude všetko ešte značne horšie).

V rámci bežného života sa ľudia nedokážu alebo ani nemôžu radikálne „odrezať od systému“ (teda z dlhodobo zaužívaných vzťahov a súvislostí každodennej reality)... A pokúsiť sa (samostatne) „slobodne dozrieť“. No v skutočnosti nie je vôbec nevyhnutné, aby celým procesom „nezávislého sebaspoznávania“ prešli všetci jednotlivci, vo svojom súkromnom živote. Len je treba pre nich vytvoriť „psychosociálne dôveryhodné prostredie“... Aby priamo, na spoločenskej úrovni každodenného života spoznali tú kvalitu existencie, na akú máme všetci „od prírody“ prirodzené právo.

A preto by sme mali čo najskôr zodpovedne vybudovať taký „celoplanetárny systém hodnotového zabezpečenia“, ktorý bude prirodzene poskytovať všetky potrebné podmienky pre všeobecný rozvoj každého jednotlivca... Čím sa postupne začne vyvíjať aj „civilizačná úroveň ľudskej spoločnosti ako celku“. A určite treba začať s „inteligentným obrazom slobodného sveta“ (to znamená kriticky predefinovať najzákladnejšie charakteristiky našej svetonázorovo nezrelej existencie). Spoločenský pokrok sa totiž nikdy neodohrával primárne na politicko-ekonomickej úrovni... Ale vo všeobecných „avantgardných abstrakciách“ prirodzenej ľudskej snahy o univerzálne zmysluplnú konceptualizáciu bytia.

Naša spoločná vízia slobodného ľudstva však musí byť odvodená z „celosvetovo zdieľateľných“ predstáv slobody a spravodlivosti (predsa každý jeden človek má neodcudziteľné právo na dôstojnú existenciu). Životná úroveň, ktorá nie je reálne uskutočniteľná pre všetky ľudské bytosti, je bezpochyby „životom na úkor iných“... A práve preto je každý „(sú)boj o kvalitu bytia“ úplne od základu nehumánny (a principiálne nespravodlivý). A teda morálne neobhájitelný.

Navyše, mocensky premotivovaná západná spoločnosť by sa mala konečne spamätať a prestať sa arogantne vyhlasovať za výnimočného nositeľa či dokonca oprávneného šíriteľa „slobody“. Pretože na dosiahnutie tejto „najkomplexnejšej formy inteligencie“ musí najprv svetonázorovo dospieť... Čo znamená, že naša „nadradená kultúra“ musí v prvom rade sebakriticky spoznať, že primárnym nepriateľom západnej civilizácie je práve jej vlastná (myšlienková) nesloboda. A následná ideologická nekompetentnosť (každodenne popierajúca univerzálne hodnoty a základné ľudské práva).

Ak môžeme vytvoriť také usporiadanie sveta, kde by boli všetci ľudia reálne slobodní a mohli zmysluplne žiť v harmonickom a trvalo udržateľnom prostredí, tak je našou „najzákladnejšou povinnosťou“ pre to spraviť úplne všetko, a to okamžite... Nie je predsa možné, aby v treťom tisícročí od stvorenia „univerzalistických konceptov“ (k hodnotám ktorých sa teoreticky jednoznačne hlásime) zbytočne zomierali ľudia od hladu a smädu, v zime na ulici, na vyliečiteľné choroby, v mocensky záujmových vojnách alebo konfliktoch... Absolútne neakceptovateľné (od bytostí, ktoré sa sebaisto považujú za „rozumné“, sa očakávajú podstatne komplexnejšie myšlienkové výkony a vznešenejšie spoločenské riešenia).

A ak sa to niekomu javí ako „organizačne nepredstaviteľné“, tak veľmi pravdepodobne má problém so svojou vlastnou predstavivosťou (teda so svojím „svetonázorovo obmedzeným“ abstraktno-kritickým myslením). V skutočnosti sú na to potrebné len prírodné zdroje, dostatočne vyspelé technológie a ľudská práca (a tých je pre racionálne organizovanú spoluprácu toho, čo reálne potrebujeme a čo je zmysluplné, pomerne dosť). A samozrejme slobodná inteligencia... Pretože vzrast blahobytu a všestranného rozvoja celej planéty je primárne blokovaný práve ideologickým obmedzovaním slobody nášho myslenia (všetky súčasné spoločenské systémy svojím charakterom doslova potláčajú „prirodzený vývoj ľudského potenciálu“).

A s potrebnými civilizačnými zmenami je nevyhnutné začať priamo vo fundamentálnej vede... Predovšetkým si treba (interdisciplinárne) uvedomiť, že evolucionistický prírodný výber nikdy nebol skutočnou „hybnou silou“ svetonázorového alebo kultúrno-spoločenského vývoja ľudstva (táto naivná predstava sa však celkom evidentne stala najväčšou „kognitívnou brzdou“ celého vedeckého pokroku ako takého). V skutočnosti sa totiž každý „myšlienkový posun“ vždy odohrával na (seba)organizačne živej úrovni „cieľavedomej abstraktnej tvorivosti“ našej mysle (nevedomé mozgové procesy či akékoľvek „predurčené mechanizmy“ predsa nemôžu autenticky porozumieť a už vôbec nie progresívne riešiť „kauzálne živé kontexty neustále sa meniacej nesubstančnej reality“). Čo z toho vyplýva pre náš bežný každodenný život? Doslova úplne všetko...

Pretože všetko „spoločensky najpodstatnejšie“ je na psychologickú úroveň pochopené príliš nedostatočne (súčasná veda hlboko podceňuje našu prirodzenú schopnosť cieľavedomého vytvárania „spoločnej racionality“)... Pričom už samotná predstava, že z pôvodne neživej hmoty a potom náhodnými mutáciami vzniklo niečo tak „organizačne funkčné“ ako je ľudské myslenie, je evidentne tá najnevedeckejšia súčasť vedeckého poznania vôbec. A z tohto (onto)logického dôvodu ľudstvo ešte stále postráda nepostrádateľný filozofický základ – na základe ktorého by sme všetci mohli „prirodzene uveriť“ v jedinu (spoločnú) pozemskú realitu.

A tak príliš mnoho (interpretačne) dezorientovaných názorov na ľudské bytie zahmlieva našu „organicky živú inteligenciu“ (a teda aj „kauzálne priamu zodpovednosť“ za súčasný stav alebo vývoj sveta). Navyše, neschopnosť odborníkov zmysluplne zadefinovať a konceptuálne si obhájiť vlastnú slobodnú vôľu je bezpochyby (epistemicky) najväčším „metodologickým zlyhaním“ vedecko-kritického myslenia ako takého. Dôsledkom tejto hlboké nevedomosti je doslova psychotický stav, keď nami samými vytvorený spoločenský systém nás úplne „kognitívne ovládol“, a takmer vo všetkých oblastiach (evidentne proti našim vlastným záujmom) ideologicky riadi a obmedzuje naše každodenné životy... Vráťme najzákladnejšieho vnímania reality samotnej.

A práve v tejto „svetonázorovej zmätenosti“ pramení takmer nepochopiteľný fakt, že mnohí ľudia celkom úprimne uznávajú hodnoty a ideály, ktoré (nimi samými udržiavaný) systém svojím nehumánnym charakterom a každodennou činnosťou priamo popiera a ničí. No takáto „deštruktívna protirečivosť“ nie je pre ľudstvo ani prirodzená, ani bytostne nevyhnutná. Pretože žiadne spoločenské alebo ekonomické zákony (či akokoľvek predurčené systémové danosti) v skutočnosti vôbec neexistujú. To len dlhodobá zblúdená veda (vy)našla určité charakteristiky nášho „spoločenského mechanizmu“... Teda psychosociálnej konštrukcie, ktorú sme my sami abstraktne vytvárali a sami ju (a tiež samých seba) v tomto neuvedomenom „procesuálnom zacyklení“ abstraktne udržiavame.

Dá sa z toho vôbec prebudiť? Určite áno, ale jediným účinným liekom je slobodná kritická myseľ (z ktorej sa postupne vytvorí svetonázorovo jednotný „systemicky koherentný celok“). Pretože len kriticky vyspelá inteligencia dokáže komplexne zladiť „individuálne životné procesy“ so zmysluplne udržateľným fungovaním celosvetovej spoločnosti...

Naše myslenie sa musí stať „myslením celého ľudstva“. To znamená, že vždy budeme zodpovedne hľadať to najlepšie riešenie pre všetkých... A preto je potrebné neustále si uvedomovať, aké dôsledky má naše osobné konanie v globálnom kontexte, ako naša každodenná činnosť vplýva na pozemský život v jeho „interaktívnej celistvosti“. Čo síce pre jednotlivca v súčasnosti nie je také jednoduché... Ale v skutočne slobodnom svete by sa to dalo v podstatných parametroch „hodnotovo-morálne zaštruktúrovať“ priamo do (inteligentného) charakteru spoločenského systému.

Aby človek definitívne oslobodil a zjednotil svoju myseľ, musí v sebe najprv objaviť jej vedomé transformovateľnú podstatu. No tento vývojový proces si jednoznačne vyžaduje cieľavedomú prácu s vlastným myslením... Na začiatku je určite potrebné naučiť sa upokojiť myšlienky, aby automaticky neurčovali naše psychické rozpoloženie. Treba ich nechať voľne plynúť a nezaujato pozorovať (bez akéhokoľvek vyhodnocovania alebo aktívneho podporovania). Myšlienkové pochody sa postupne začnú spomaľovať (pričom myseľ sa nemá stávať nekoncentrovanou, ale bdelou, jasnou a pohotovou)... A nakoniec z vás zostane „iba“ bezprostredne sebauvedomujúce sa vedomie – organizačné centrum individuality ako „čistý zdroj“ slobodnej vôle (autonómne tvoriacej vlastnú mentálnu kauzalitu).

A práve tento (obsahovo aj kvalitatívne neustále sa vyvíjajúci) bdely pozorovateľ vlastných myšlienok sa stane vašim osobným „kritickým strážcom“, ktorý v bežnom živote postupne pretvorí a zdokonalí aj vás samých... Až kým sa cieľeným „svetonázorovým zjednotením“ definitívne nestanete skutočne slobodným človekom. V podstate sa dá povedať, že „ideologický prototyp“ takéhoto strážcu, ktorý sa ale ešte dostatočne kriticky nevyvinul a nie je plne vedomý, sa už dávno nachádza v každom z vás. Voláte ho svedomie, vnútorný hlas, intuícia, podvedomie, pravé „ja“, duch, duša, vyššie alebo transcendentálne vedomie... Je to vlastne časť vašej mysle, s ktorou sa v danom čase najviac hodnotovo-morálne stotožňujete – „organizačný (samo)správca“ slúžiaci na sebakontrolu alebo akékoľvek intelektuálne či duchovné sebazdokonaľovanie (vašej ešte nedostatočne spoznanej a nezjednotenej individuality).

Len je to treba správne pochopiť. Predovšetkým, vy sami sa musíte pevne rozhodnúť pre plne vedomú vývojovú zmenu samého seba... Lepšie povedané pre neustálu „ideologicky neobmedzenú sebaaktualizáciu“ (založenú na autentickom základe „živého obrazu sveta v jeho nepretržitých premenách“). Po určitom čase sa táto autokonštrukčne bdelá kvalita mysle stane každodennou prirodzenosťou, čím sa vaša individualita definitívne oslobodí od doterajšieho neriadeného alebo neuvedomeného vplyvu nevedomia. A práve tu začína (inteligentná) mentálna sloboda... Naša schopnosť cieľavedome tvoriť (alebo zodpovedne prijímať) „situačne správne riešenia“ bez ohľadu na svoje „súčasnú osobnostnú nastavenie“. A teda bez akejkoľvek „nevyhnutnej predurčenosti minulosťou“ (aj keď sme všetci v každej chvíli niečím podmienení, to vôbec neznamená, že naše myslenie je akokoľvek „kauzálne predurčené“).

V každodennom živote o riešeníach podstatných alebo dôležitých psychosociálnych procesov nemôžu rozhodovať nejaké automatické reakcie nevedomia... Ale „aktuálny kontext situácie“ (prirodzene aj so všetkými reálne možnými vývojovými potencialitami) – ktorý je vždy jedinečný, a preto si vyžaduje „organizačne živú“ vyhodnotenie a špecifické riešenie. Samozrejme, plne (cieľa)vedomé. A „univerzalisticky inteligentné“... Čo znamená nájdenie alebo vytvorenie najlepšej možnosti všeobecne (my si pri rozhodovaní nielenže môžeme slobodne vyberať z už daných možností alebo ich kombinácií, ale aj zámerne tvoriť úplne nové riešenia či organizačné postupy). A presne na to je dôležitá stabilne koncentrovaná adaptabilná myseľ...

Odteraz už budete schopní zameriavať svoju pozornosť a cielene si vyberať alebo hľadať také mentálne obsahy, o ktorých práve potrebujete „otvorene rozmýšľať“ (budete vedieť uvedomelo prechádzať kontextami podľa „požiadaviek daných zúčastnenými procesmi“). Čím sa stanete dostatočne „kognitívne slobodní“, aby ste sa inteligentne prispôbovali vzniknutým okolnostiam spoločenského života... A zodpovedne tvorili tie „najvhodnejšie alternatívy nesubstančného vývoja procesov“ – teda boli schopní myslieť niečo, čo ešte nikto nikdy nemyslel alebo čo zatiaľ neexistuje... A čo je v podstate prirodzenou „živou (mikro)revolúciou“ vedomého ľudského bytia.

Takto postupne spoznáte skutočne slobodný svet v jeho reálne inteligentných vzťahoch a súvislostiach. Teda nie podľa kultúrno-ideologických rámcov, do ktorých vás (organizačne nesvojprávny) systém hlbkovo naprogramoval... A tým „mentálne zotročil“, čím priviedol celý svet do veľkých problémov. Bežným spôsobom neriešiteľných.

Pretože v kontextoch kapitalizmu nie je možné principiálne vyriešiť žiadny súčasný civilizačný problém (sám systém je ten problém)... Pri (re)organizovaní nášho života sa totiž nedá vychádzať z niečoho, čoho samotné základy sú „ontologicky zle postavené“ (dnešný, ekonomistický svetonázor nemá so „skutočnou povahou reality“ takmer nič spoločné, je skonštruovaný na mnohých vedeckých omyloch a ideologických špekuláciách či klamstvách). Tento „intelektuálne nezrelý pohľad na svet a

človeka“ už dostatočne preukázal vlastné sociokultúrne (ne)schopnosti – a predviedol množstvo nesúrodých (a nezriedka protirečivých) reformačných zásahov na svoju rekonštrukciu alebo revitalizáciu... Empiricky evidentne neúspešných (pričom „mocenská hierarchia“ veľmi pravdepodobne ani nemá záujem odstrániť základné príčiny väčšiny súčasných problémov ľudstva).

A ešte okrem toho (a predovšetkým), ak by ktokoľvek organizačne relevantný skutočne vedel „čo so svetom“, tak by určite musel ľudí najprv naučiť slobodne kriticky myslieť. Čo znamená, že vládnuce „politicko-ekonomické entity“ to vôbec nevedia („kapitalistický intelekt“ je príliš povrchný na to, aby bol schopný konceptuálne uchopiť a zmysluplne zorganizovať interdisciplinárnu komplexnosť vzájomne sa podmieňujúcich psychosociálnych procesov interaktívne závislých na neustále sa vyvíjajúcich javoch prírodného prostredia). Takže, so všetkou možnou korektnosťou... Nikde nič inteligentné (a teda ani žiadna sloboda) na obzore.

A je to doslova „antivedecký charakter“, prečo sa tento (netransparentný) systém „globálnej diktatúry kapitálu“ nedokáže progresívne vyvíjať. A keďže je aj hodnotovo obmedzený naivnými predstavami „súťaživej racionality“, v rámci ktorých je ideologicky pevne zakontextovaný (na základe čoho pre kriticky mysliacu bytosť nemá už absolútne žiadnu intelektuálnu legitimitu)... Tak východisko treba určite hľadať mimo aktuálny konvenčný kontext (žiadne životné formy z minulosti nie sú pre nás akokoľvek smerodajné a už vôbec nie záväzné). Preto kapitalizmus má jediné inteligentné riešenie ľudskej budúcnosti: svoj demokraticky regulovaný „transformačný zánik“ (pričom samotná veda bude musieť okamžite začať zachraňovať svoju „objektívnu dôveryhodnosť“ a najmä opodstatnenosť vlastnej „kultúrno-spoločenskej užitočnosti“).

Ak nejaký komplikovane interaktívny (a kauzálné neprehľadný) systém v čomkoľvek podstatnom zlyháva, tak je potrebné celú konštrukciu teoreticky rozložiť až k samotným základom. A potom znovu abstraktno-kriticky poskladať – ale novým spôsobom a čo najlepšie, ako je to za daných podmienok a aktuálneho poznania možné. No a „živá transformácia“ už musí samozrejme prebiehať postupnou a inteligentne organizovanou formou... Prirodzene úplne transparentne.

A pretože náš život je to, čo z neho urobia naše myšlienky, tak si môžeme slobodne vybrať (pričom odmietnuť alebo prijať môžeme „čokoľvek“, spoločenský systém je predsa náš vlastný „externý biosoftvér“)... Ak by sa jednalo len o „kozmetický problém“, či dostatočne zmysluplne fungujúci svet možno a ako vylepšiť, tak by tu bol opodstatnený priestor na dlhodobejšiu diskusiu. Ale čo vlastne máme ešte zvažovať v súčasnom, očividne nehumánnom a principiálne sebadeštruktívnom systéme? Ľudská rasa dosiahla vo vývoji nádejne rozvinutý stupeň inteligencie s veľmi zaujímavou perspektívou budúcnosti. Otázkou je, či dokážeme zvládnuť „kritický prechod“ od organizačne zmäteného spôsobu myslenia k „psychologicky zrelému stavu bytia“ (s jasným porozumením zmyslu vlastnej existencie).

Naša planéta je vyčerpatel'ná a zničiteľ'ná. O tom (evidentne) niet pochyb. A keďže základnou ontologickou charakteristikou ľudskej existencie je jej „všeobecná podmienenosť“ (kde všetko súvisí so všetkým)... Tak jediným inteligentným princípom organizovanosti nášho života je (celosvetová) „vzájomne sa podporujúca a doplňujúca spolupráca“. Kde každá práca je rovnako hodnotná, pretože (spolu)tvorí zmysluplnú súčasť celkovej siete kultúrno-spoločenských procesov (samozrejme s určitými „časovými špecifikáciami“ fyzickej alebo psychickej náročnosti jednotlivých druhov práce). A len takýto uvedomelo spravovaný organický systém reálne spĺňa všetky funkčné podmienky ľudskej slobody. A preto až na tejto skutočne civilizovanej úrovni môžeme vôbec začať hovoriť o spravodlivosti...

Takže, ak sa konečne rozhodneme pre inteligentnú zmenu, čaká nás „niečo ako raj na zemi“ (skutočne rozumná bytosť si pre svoj život bezpochyby vytvorí „spoločensky priateľské prostredie“). Život na planéte bez hraníc... Ľudia budú dlhodobo bývať len na miestach, ktoré sú v danej chvíli vhodné a priaznivé pre život. Pričom celosvetová spotreba bude racionálne stabilizovaná na úrovni zabezpečujúcej prirodzenú harmóniu s prírodou... Čo okrem iného znamená, že začneme vyrábať len skutočne potrebné a kvalitné veci (samozrejme aj pre zábavu a voľný čas). A všetko sa naučíme „radikálne recyklovať“.

A pretože podstatou inteligentnej organizácie života je „bytosťne priame“ vytváranie, udržiavanie a vylepšovanie spoločenských procesov – zrušíme (zbytočný) peňažný systém. A keďže mnohé materiálne veci nie je nevyhnutné vlastniť, podstatné je mať k nim slobodný prístup, keď ich skutočne potrebujeme... Tak ľudia budú mať kedykoľvek všetko, čo k plnohodnotnému životu budú práve potrebovať.

Aby vysoko-komplexný systém vôbec mohol udržateľne fungovať, potrebuje byť zodpovedne riadený (samozrejme na racionálnych základoch interdisciplinárnych poznatkov „reálnej vedy“). Všetko sa preto bude transparentne spravovať maximálne efektívnym organizačným systémom demokraticky plánovaného hospodárstva (s obojsmerne flexibilnou „decentralizovanou centralizáciou“ riadenia). A na to už nebude žiadača a ani potrebná žiadna ideologicky obmedzujúca alebo represívna politika „moci nad človekom“. Skutočná demokracia predsa nie je o nejakej nadvláde alebo nadradenosti, ale o autentickej službe (všetkým) ľuďom...

S narastajúcou úrovňou systémovej funkčnosti, vedecko-technologického rozvoja a odstránením výroby (nepotrebných) zbytočností budeme čoraz menej pracovať... A postupne tak všetci začneme mať podstatne viac životných možností a „kvalitného priestoru“ pre našu slobodnú sebarealizáciu. Pretože čím je systém (zmysluplne) stabilnejší a efektívnejší, tým viac času môžeme venovať prežívaniu svojho osobného života či vlastným „subjektivistickým záľubám“ (bez toho, aby to nejako obmedzovalo naše spoločné „základné fungovanie sveta“). A tak sa aj cestovanie po celej planéte stane bežnou samozrejmosťou pre každého. Ved’ život možno vznikol „na objavovanie a obdivovanie svojej vlastnej dokonalosti a krásy“...

My k spokojnému alebo šťastnému bytiu v podstate nepotrebujeme veľa – „iba“ dôstojné životné podmienky a zmysluplnú slobodu... A samozrejme, naučiť sa mať prirodzenú radosť z vlastnej existencie ako takej. Skutočne zrelý človek pozná základné hodnoty života a vlastné možnosti, a preto si zodpovedne nájde miesto v spoločnosti (podľa svojich aktuálne rozvinutých vedomostí a schopností). A keďže v civilizovane slobodnom svete všetci ľudia pracujú na spoločných cieľoch a pre spoločné dobro (individuálna zodpovednosť sa tak priamo premieta do komplexnej kvality života celého ľudstva)... Všetci sú si úplne prirodzene rovní (takýto vyspelý kultúrno-spoločenský postoj je vlastne najuniverzálnejšou formou ľudskosti vôbec). A to je naša (potenciálna) budúcnosť. A vôbec nemusí byť vzdialená, skutočne slobodné bytosti sa predsa dohodnú na čomkoľvek...

Život v „spoločnej realite“ je svojím spôsobom dokonalým duchovným bytím. Pretože práve v takomto svetonázorovo zjednotenom „prostredí domova“ budeme schopní naplno realizovať svoj zatiaľ nerozvinutý ľudský potenciál. Keď konečne prestaneme neustále o čosi bojovať a niečo si navzájom dokazovať, potom je pomerne jednoduché naučiť sa nezištnému zdieľaniu bytia s inými (ved’ najvyššou životnou hodnotou je predovšetkým „človek ako taký“). A vtedy sa v nás prirodzene zrodí bezpodmienečná zodpovednosť za každodennú existenciu ľudstva ako celku. No nie ako teoretický intelektuálny pátos či neúprimná póza. Ale ako tvorivá vďaka životu samotnému... Pretože naša celkom (ne)obyčajná existencia je doslova „zázrakom hodným vzájomného porozumenia“.

V dejinách bývajú chvíle, kedy je potrebné prehodnocovať a následne meniť niektoré „dlhodobu spoločensky zaužívané pravdy“. A niekedy príde chvíľa, kedy je potrebné radikálne zmeniť celé chápanie (zmyslu) života... Kontextuálnou exkluzivitou dnešnej doby je možnosť aj nutnosť cieleného uskutočnenia takejto progresívnej vývojovej zmeny. Žijeme v skutočne výnimočnom období existencie ľudských bytostí, pretože vo veľmi blízkej budúcnosti v nás môže informačne vykryštalizovať najväčšia psychologická transformácia, odkedy sme „zliezli zo stromu“... A prvýkrát ochutnali z „abstraktných plodov“ (seba)poznania.

Vo všeobecnosti platí, že pokiaľ chce nejaký pozemský tvor evolučne prežiť, tak musí dostatočne rozumieť premenlivému prostrediu, v ktorom sa každodenne pohybuje. Inak prirodzene vyhynie. A pre bytosti obdarené abstraktnou slobodou „tvorenia a ničenia“ to platí definitívne... Takže všetko alebo nič.

No ak sa chcete považovať za svetonázorovo vyspelé bytosti, ktoré skutočne rozumejú vlastnej existencii... Vaše „duchovné znovuzrodenie“ je v podstate (evolučne) nevyhnutné. A keďže cesta rozumného človeka je vždy cestou bez boja... Tak jediným riešením našej civilizačnej „krízy identity“ je celosvetová intelektuálna revolúcia. Aj so všetkými (seba)tvorivými dôsledkami.